

คุณภาพชีวิตของเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี

บุญภูวนาด เจ๊ะหมวก

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

กลุ่มวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา

กันยายน 2559

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์ และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ ได้พิจารณางานนิพนธ์
ของ บุญภูวนาด เจ๊ะหมวก ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

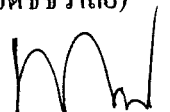
อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ดร.วิชัย จงโชติชัชวาลย์)

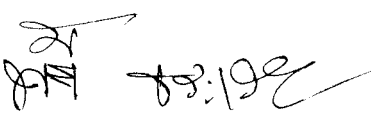
คณะกรรมการสอบงานนิพนธ์

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.ชินรัตน์ สมสืบ)

.....กรรมการ
(ดร.วิชัย จงโชติชัชวาลย์)

.....กรรมการและเลขานุการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.พงษ์เสฐียร เหลืองอลงกต)

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจอนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พันธ์ ธารเสนา)

วันที่ 1 เดือนกันยายน พ.ศ. 2559

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาวิจัยเรื่องคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจากหลายท่านที่ได้อนุเคราะห์ให้ความช่วยเหลืออย่างยิ่ง โดยเฉพาะ รองศาสตราจารย์ ดร.ชินรัตน์ สมสืบ ในฐานะที่ปรึกษางานนิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำในการคัดเลือก เรื่องที่ศึกษา และการตรวจทาน ตลอดจนให้คำแนะนำแก้ไข และรองศาสตราจารย์ ดร.พงษ์เสวีธร เหลืองอลงกต, ดร.วิชัย จงโชติชัชวาลย์ และอาจารย์พรเทพ นามกร ในฐานะกรรมการสอบ งานนิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำ ในการดำเนินงานนิพนธ์ ส่งผลให้การศึกษาสำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่าน และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

การศึกษางานนิพนธ์ ครั้งนี้จะสำเร็จลงไม่ได้ หากขาดความร่วมมือจากหัวหน้าครัวเรือน เกษตรกรในเขตพื้นที่อำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี ที่ตอบแบบสอบถาม และได้ข้อมูล ที่สมบูรณ์ครบถ้วน ทำให้ได้ผลการศึกษาที่ได้เป็นประโยชน์ ตลอดจนขอขอบคุณผู้ที่มีได้เอ่ยนาม ณ ที่นี้ ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการดำเนินงานนิพนธ์ครั้งนี้ และครอบครัวของผู้วิจัยที่ให้การ สนับสนุน

บุญภูวนาถ เจ๊ะหมวก

58930138: กลุ่มวิชา: การจัดการภาครัฐและภาคเอกชน; รป.ม. (การจัดการภาครัฐและภาคเอกชน)

คำสำคัญ: คุณภาพชีวิต/ คุณภาพชีวิตของเกษตรกร

บุญภูวนาถ เจ๊ะหมวก: คุณภาพชีวิตของเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี (QUALITY OF LIFE AMONG AGRICULTURALISTS IN AMPHOE KHAO KHITCHAKUT, CHANTHABURI PROVINCE) อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์: ชินรัตน์ สมสืบ, ปร.ค. 67 หน้า. ปี พ.ศ. 2559.

การศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี และเพื่อเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรีจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน สถานภาพการสมรส และจำนวนบุตร โดยวิธีการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ หัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรในเขตพื้นที่อำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี จำนวน 338 คน โดยใช้สูตรของ Yamane (1973) และใช้สถิติ t-test เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระที่มี 2 กลุ่ม และใช้สถิติ One-way ANOVA เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระที่มี 3 กลุ่มขึ้นไป

ผลการวิจัยคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี พบว่า เกษตรกรมีระดับคุณภาพชีวิตดีมากที่สุด โดยเมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสังคมและเศรษฐกิจ มีระดับคุณภาพชีวิตดีมากที่สุด เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ด้านครอบครัว มีระดับคุณภาพชีวิตดีมากที่สุด ด้านจิตวิญญาณ มีระดับคุณภาพชีวิตดีมากที่สุดตามลำดับ และด้านสุขภาพและหน้าที่ มีระดับคุณภาพชีวิตดีเป็นอันดับสุดท้าย

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน สถานภาพการสมรส และจำนวนบุตรต่างกัน มีคุณภาพชีวิต แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

58930138: MAJOR: PUBLIC AND PRIVATE MANAGEMENT; M.P.A.

(PUBLIC AND PRIVATE MANAGEMENT)

KEYWORDS: QUALITY OF LIFE/ QUALITY OF LIFE AMONG AGRICULTURALISTS

BOONPUVANAT JIKMOG: QUALITY OF LIFE AMONG AGRICULTURALISTS IN AMPHOE KHAO KHITCHAKUT, CHANTHABURI PROVINCE. ADVISOR: CHINNARAT SOMSUEB, Ph.D. 67 P. 2016.

The purposes of this study were to examine a level of quality of life among agriculturalists in Amphoe Khao Khitchakut, Chanthaburi Province and to compare the level of their level of quality of life as classified by gender, age, educational level, amount of income, marital status, and number of children. The data were collected from 338 family heads, living in Amphoe Khao Khitchakut, Chanthaburi Province. These subjects were recruited by Yamane's formula (1973). The test of t-test was administered to compare the differences between independent variables with two groups; and the test of One-way ANOVA was used to compare the differences among independent variables with three groups onwards.

The results of this study revealed that the level of quality of life among the agriculturalists in Amphoe Khao Khitchakut, Chanthaburi Province was found at the highest level. When considering each aspect of quality of life, the one in relation to socio and economic aspect was rated the highest, followed by the aspects relating to family, mind and spirit, health and duty, respectively. All of these aspects were rated at the highest level, except for that of health and duty that was rated at a high level.

Based on the results from the test of hypotheses, there were statistically significant differences in the level of quality of life among the subjects with different gender, age, educational level, amount of income, marital status, and number of children. Thus, the hypotheses were accepted.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
สมมติฐานของการวิจัย.....	2
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับคุณภาพชีวิต.....	6
ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสวนผลไม้เกษตรกรอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี.....	18
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	20
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	32
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	32
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	33
การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....	33
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	34
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้.....	34
เกณฑ์การแปลผล.....	35

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิจัย.....	36
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง.....	36
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกร ในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี.....	39
ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐานและผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคุณภาพชีวิตของเกษตรกร ในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี.....	43
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	53
สรุปผลการวิจัย.....	53
อภิปรายผลการวิจัย.....	54
ข้อเสนอแนะ.....	57
บรรณานุกรม.....	59
ภาคผนวก.....	63
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	67

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	เปรียบเทียบทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิต..... 16
2	ตัวแปรต้นกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 29
3	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลลักษณะส่วนบุคคล..... 36
4	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณภาพชีวิตของเกษตรกร ในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี ด้านสุขภาพและหน้าที่..... 39
5	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณภาพชีวิตของเกษตรกร ในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี ด้านสังคมเศรษฐกิจ..... 40
6	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณภาพชีวิตของเกษตรกร ในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี ด้านจิตวิญญาณ..... 41
7	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณภาพชีวิตของเกษตรกร ในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี ด้านครอบครัว..... 42
8	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณภาพชีวิตของเกษตรกร ในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี โดยภาพรวม..... 43
9	การเปรียบเทียบเพศกับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี..... 44
10	การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคุณภาพชีวิต ของเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามอายุ..... 44
11	ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Post hoc) ของค่าเฉลี่ยของคุณภาพชีวิต ของเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามอายุ..... 45
12	การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคุณภาพชีวิต ของเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามระดับการศึกษา..... 46
13	ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Post hoc) ของค่าเฉลี่ยของคุณภาพชีวิต ของเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามระดับการศึกษา..... 46
14	การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคุณภาพชีวิต ของเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามรายได้ เฉลี่ยต่อเดือน..... 47

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
15 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Post hoc) ของค่าเฉลี่ยของคุณภาพชีวิต ของเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามรายได้ เฉลี่ยต่อเดือน.....	48
16 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคุณภาพชีวิต ของเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามสถานภาพ การสมรส.....	50
17 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Post hoc) ของค่าเฉลี่ยของคุณภาพชีวิต ของเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามสถานภาพ การสมรส.....	50
18 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคุณภาพชีวิต ของเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามจำนวนบุตร.....	51
19 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Post hoc) ของค่าเฉลี่ยของคุณภาพชีวิต ของเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามจำนวนบุตร.....	51
20 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน.....	52

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	3
2 แผนที่จังหวัดจันทบุรี.....	20

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เกษตรกรรมยั่งยืนเป็นการเปลี่ยนวิถีคิดจากการเกษตรเพื่อขาย แต่เพื่อให้เกิดความมั่นคงทางอาหารและตนเอง โดย 1) เปลี่ยนปัจจัยการผลิตให้เกื้อกูลของระบบการผลิต ปลูกพืชหลากหลายและสร้างอาหารให้ครัวเรือนและชุมชน และ 2) เปลี่ยนตลาดให้ผู้ผลิตเชื่อมโยงกับผู้บริโภค สร้างความเข้าใจในกันและกัน ราคาขายสมเหตุผล ขณะเดียวกันสินค้ามีคุณภาพและสร้างภูมิคุ้มกันต่อนโยบายรัฐ หากชุมชนมีการจัดตั้งกองทุนชุมชน รับซื้อผลผลิตในราคาที่เป็นธรรม ช่วยให้เกิดการพึ่งตนเอง รวมทั้งมีการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ อันจะทำให้ผลิตผลทางการเกษตรมีมูลค่าสูงขึ้น โดยนัยนี้เกษตรกรของเราก็จะมีฐานะความเป็นอยู่ที่ยั่งยืนพึ่งตนเองได้ อันจะส่งผลให้ฐานะทางเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศมีความเข้มแข็งตามไปด้วย (สำนักสนับสนุนสุขภาวะชุมชน สำนัก 3, 2557)

คุณภาพชีวิตของเกษตรกร ขณะนี้เกษตรกรเกือบทั้งประเทศอยู่ในสภาพปรับตัวไม่ทันกับการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากสถานการณ์โลกปัจจุบันมีความสลับซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงเร็วมาก เมื่อปรับตัวไม่ทันก็เสียสมดุล แก้ปัญหาได้ไม่ตรงจุด จัดการปัญหาไม่ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องต้นทุนการผลิตและถูกซ้ำเติมด้วยภัยพิบัติธรรมชาติ ผลลัพธ์คือขาดทุน และขายที่ดินทำกินในท้ายที่สุด เมื่อสถานการณ์เปลี่ยน ปัญหาอุปสรรคใหม่ ๆ ย่อมเกิดขึ้น แต่ความรู้ความสามารถของเกษตรกรมีอยู่ไม่เพียงพอหรือความรู้ชุดเดิมนั้นแก้ปัญหาใหม่ไม่ได้ ซึ่งการเกษตรในยุคทำมาค้าขายต้องแข่งขันกันรุนแรง ทั้งในด้านราคาและคุณภาพ จึงต้องการความรู้ชุดใหม่ไปจัดการตามเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป เกษตรกรมีอาชีพต้องคิดบวก หนึ่งเป้าหมายไปถึงได้หลายทาง ทุกปัญหามีทางออก ปัญหาอุปสรรคเป็นสิ่งท้าทาย มีความมุ่งมั่น ใฝ่รู้ เพราะการเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ให้พึ่งตนเองได้ในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา (ประทีป วีรพัฒนนิรันดร์, 2556)

เกษตรกรในพื้นที่มีการใช้สารเคมีอย่างมากตลอดมา เพื่อรักษาไว้ให้ได้ซึ่งผลผลิตจำนวนมากกำไรดี จนถึงจุดหนึ่งที่ยังใช้สารเคมี ผลผลิตก็เริ่มลดลง ขายผลผลิตได้ทุนคืนเพียงครั้งเดียว จึงเริ่มปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตสู่การผลิตในระบบการทำเกษตรอินทรีย์ มีปรับเปลี่ยนใช้แนวทางคุณภาพชีวิตที่ดี โดยยึดแนวทางเกษตรกรรมยั่งยืน การเปลี่ยนวิถีคิดจากการเกษตรเพื่อขาย แต่เพื่อให้เกิดความมั่นคงทางอาหารและตนเอง โดยเปลี่ยนปัจจัยการผลิตให้เกื้อกูลของระบบการผลิต ปลูกพืชหลากหลาย และสร้างอาหารให้ครัวเรือนและชุมชน และเปลี่ยนตลาดให้ผู้ผลิตเชื่อมโยงกับผู้บริโภค สร้างความเข้าใจในกันและกัน ราคาขายสมเหตุผล ขณะเดียวกันสินค้ามีคุณภาพ ช่วยให้เกิด

การพึ่งตนเองได้ แต่หากเกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ไม่ดี เนื่องจากมีเปลี่ยนระบบเกษตรจากแบบพึ่งตนเองกลายเป็นแบบการตลาด ยิ่งสถาบันการเงินเพิ่มวงเงินกู้ให้เกษตรกรมากเท่าไร ก็จะเป็นหนี้มากขึ้น เพราะส่วนใหญ่กู้เต็มเพดาน การเป็นหนี้สะสมส่วนใหญ่เกิดจากการไม่พึ่งตนเอง คือ ต้องการเร่งผลผลิต โดยซื้อยากำจัดวัชพืช หรือฮอร์โมนเพิ่มผลผลิต โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การซื้อเมล็ดพันธุ์ที่มีคำโฆษณาว่าได้ผลผลิตสูง ทั้ง ๆ ที่เกษตรกรสามารถจัดการเมล็ดพันธุ์ และเพิ่มผลผลิตให้สูงได้ด้วยการปรับปรุงดิน เอาใจใส่ในการจัดการดูแล ไม่ต้องเสียเงินค่าต้นทุนเหล่านี้

จากสาเหตุนี้ผู้วิจัยต้องการศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี เพื่อนำผลการศึกษาวិจัยมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี ให้ดีขึ้น เมื่อคุณภาพชีวิตเกษตรกรดีขึ้น ความสามารถในการเพิ่มผลผลิตมากขึ้นและได้คุณภาพดีขึ้น ย่อมส่งผลให้ประเทศไทยมีศักยภาพในการแข่งขันทางการเกษตรที่เหนือกว่าคู่แข่งในภูมิภาคอย่างแน่นอน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน สถานภาพการสมรส และจำนวนบุตร

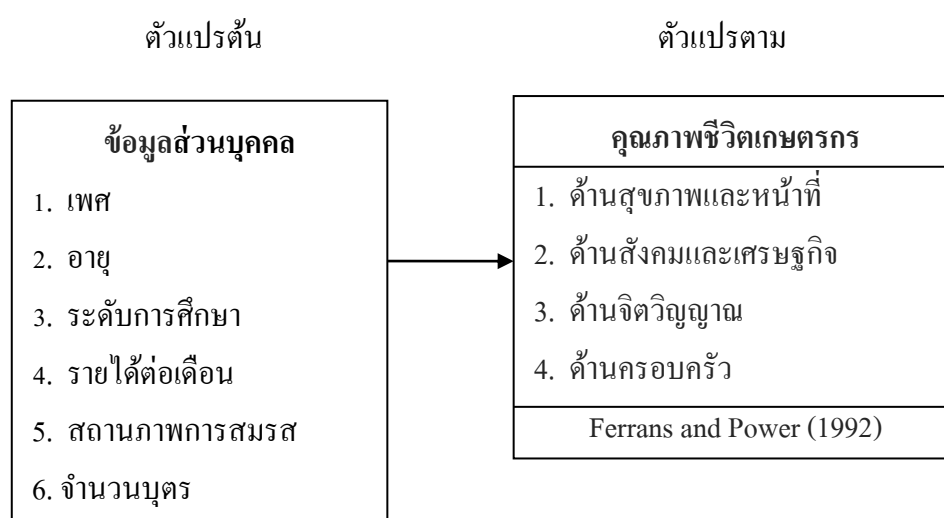
สมมติฐานของการวิจัย

1. เกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี ที่มีเพศต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน
2. เกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี ที่มีอายุต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน
3. เกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน
4. เกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี ที่มีรายได้ต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน
5. เกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี ที่มีสถานภาพการสมรสต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน

6. เกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี ที่มีจำนวนบุตรต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวความคิดในการศึกษาไว้ โดยได้นำแนวคิดของ Ferrans and Power (1992) คุณภาพชีวิตเกษตรกร 4 ประการ มาใช้ในการสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยได้กรอบแนวคิดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี
2. จำแนกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี
3. นำผลการศึกษามาเป็นข้อมูลในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี ให้ดีขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยเรื่องนี้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี ตามแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของ Ferrans and Power (1992) สำหรับตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่
 - 1.1 เพศ
 - 1.2 อายุ
 - 1.3 ระดับการศึกษา
 - 1.4 รายได้ต่อเดือน
 - 1.5 สถานภาพการสมรส
 - 1.6 จำนวนบุตร
2. ตัวแปรตาม ได้แก่
 - 2.1 ด้านสุขภาพและหน้าที่
 - 2.2 ด้านสังคมและเศรษฐกิจ
 - 2.3 ด้านจิตวิญญาณ
 - 2.4 ด้านครอบครัว

ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยครั้งนี้มีกลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ เกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี จำนวน 2,178 คน (อำเภอเขาคิชฌกูฏ, 2559)

ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาตามกรอบแนวคิดในการวิจัยคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี ในช่วงเดือนมกราคม พ.ศ. 2559 ถึงเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2559 รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 7 เดือน

นิยามศัพท์เฉพาะ

คุณภาพชีวิต หมายถึง ภาวะความเป็นอยู่ที่ดี (Well being) ทั้งของตนเอง (ทั้งด้านร่างกาย และจิตใจ) และของสังคม ทั้งนี้ครอบคลุมไปถึง ความปลอดภัย สิทธิ และเสรีภาพ

เกษตรกร หมายถึง เป็นอาชีพที่ทำงานเกี่ยวกับการเกษตร อาทิ การเพาะปลูกพืชในสวน และไร่ นา การเลี้ยงสัตว์บนบกในน้ำและในทะเลเพื่อผลิตอาหาร เส้นใยธรรมชาติ และเชื้อเพลิงต่าง ๆ อันเกิดมาจากการเกษตรกรรม

ด้านสุขภาพและหน้าที่ หมายถึง สถานภาพของร่างกายเกษตรกรและความสามารถ ในหน้าที่ที่จะดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ และการแสดงออกทางบทบาททางสังคม เช่น ร่างกายของท่าน ื่อต่อการประกอบอาชีพเกษตรกร ท่านมีเวลาพักผ่อนเพียงพอใน 1 วัน มีการตรวจสุขภาพประจำปี ทุกครั้ง มีร่างกายสุขภาพที่สมบูรณ์และแข็งแรง และรับประทานอาหารที่มีประโยชน์

ด้านสังคมเศรษฐกิจ หมายถึง สถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร เช่น ราคาผลผลิต มีความคุ้มค่าต่อการลงทุน ฐานะทางการเงินของครอบครัวท่านมีรายได้มากกว่า รายจ่าย รายได้ที่ท่านได้จากการเกษตรเพียงพอต่อการดำรงชีวิตของท่านและครอบครัว รายได้จากการประกอบอาชีพเกษตรกรมีความมั่นคง และสามารถขายผลผลิตทางการเกษตรได้ราคา ที่สม่าเสมอทั้งปี

ด้านจิตวิญญาณ หมายถึง สถานภาพของการรับรู้ การตอบสนองทางอารมณ์หรือทางวิญญาณ ต่อสิ่งเร้าที่มากกระทบในชีวิต เช่น อาชีพเกษตรกรทำให้ท่านมีชีวิตที่ดีขึ้น ใช้หลักคุณธรรม เป็นเรื่องยึดเหนี่ยวจิตใจและควบคุมตนเอง มีความสุขและภูมิใจกับคุณภาพชีวิตที่เป็นอยู่ และอยากประกอบอาชีพเกษตรกรต่อไปเรื่อย ๆ

ด้านครอบครัว หมายถึง สภาพของสัมพันธภาพในครอบครัวของบุคคล ประกอบด้วย ความสุขในครอบครัว ภาวะสุขภาพของสมาชิกในครอบครัว บุตร และความสัมพันธ์กับคู่สมรส เช่น สมาชิกในครอบครัวของท่านมีความเข้าใจกันดีและมีความผูกพันต่อกัน ท่านและญาติ ๆ มีโอกาสไปมาหาสู่กันอย่างสม่าเสมอ สามารถขอความช่วยเหลือจากญาติพี่น้องได้ มีกิจกรรม ร่วมกับครอบครัวเป็นประจำ และท่านถือว่ากรมมีเวลาให้ครอบครัวเป็นสิ่งสำคัญ

เขตพื้นที่อำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี หมายถึง กิ่งอำเภอเขาคิชฌกูฏจัดตั้งขึ้น ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 14 มิถุนายน พ.ศ. 2536 ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2536 โดยแยกการปกครองออกมาจากอำเภอมะขาม สภาพโดยทั่วไปเป็นที่ราบมีเนินเขาสลับบ้างเล็กน้อย และมีเขาคิชฌกูฏ

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง “คุณภาพชีวิตของเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี” งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเอกสารต่าง ๆ เพื่อนำมากำหนดเป็นกรอบและแนวทางในการศึกษาวิจัยดังต่อไปนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต
 - 1.1 ความหมายของคุณภาพชีวิต
 - 1.2 องค์ประกอบของคุณภาพชีวิต
 - 1.3 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิต
 - 1.4 เปรียบเทียบแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิต
2. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต

ความหมายของคุณภาพชีวิต

มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายหรือคำจำกัดความของคำว่า “คุณภาพชีวิต” (Quality of Life) ไว้ส่วนใหญ่ความหมายจะคล้ายคลึงกัน ซึ่งพอจะรวบรวมได้ ดังต่อไปนี้

UNESCO (1978) ได้ให้ความหมายคุณภาพชีวิต หมายถึง คุณภาพชีวิตเป็นความรู้สึกของการอยู่อย่างพอใจต่อองค์ประกอบต่าง ๆ ของชีวิตที่มีส่วนสำคัญมากที่สุดของบุคคล สรุปได้ว่า คุณภาพชีวิต หมายถึง การดำรงชีวิตอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี มีความสุข มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาวะแวดล้อมและสังคมที่ตนอยู่ได้อย่างดี ขณะเดียวกันก็สามารถเผชิญปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งสามารถใช้ศักยภาพส่วนบุคคลสร้างสรรค์พัฒนาตนเองและสังคมให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ

Ronen (1984) คุณภาพชีวิตการทำงาน หมายถึง การเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยี และสังคมวิทยาในสถานที่ทำงาน ซึ่งแต่เดิมแนวคิดเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างและลูกจ้างอยู่ในลักษณะคู่ปรปักษ์ จนกระทั่งปัจจุบันมีการปรับแนวคิดใหม่ สรุปได้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองฝ่ายมีลักษณะการมีเป้าหมายร่วมกัน กล่าวคือ ลูกจ้างมีคุณภาพชีวิตในการทำงานสูงขึ้น และองค์กรมีประสิทธิภาพการทำงานดีขึ้น และได้อธิบายองค์ประกอบของความผาสุกของพนักงานในเชิงมนุษยธรรมในการทำงาน ดังนี้ 1) ความมั่นคงในงาน 2) ค่าตอบแทนที่ยุติธรรม 3) มีการใช้

และพัฒนาความสามารถส่วนบุคคล 4) โอกาสได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 5) เพิ่มอิสรภาพในการจัดงานและสิ่งแวดลอม

ชิโนรส คงเอียด (2549) ได้ให้ความหมายของคุณภาพชีวิตไว้ว่าคุณภาพชีวิต หมายถึง เป็นความรู้สึกของบุคคลในองค์กร มีความต้องการที่จะทำให้ตนเองทำงานในองค์กรได้อย่างมีความสุข เกิดความพึงพอใจในการทำงาน สามารถทำให้งานบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

วันชัย ภิญโย (2554) กล่าวว่าคุณภาพชีวิต (Quality of life) คุณภาพชีวิตเป็นลักษณะที่ดีเด่นของบุคคลในความเป็นอยู่ ครอบคลุมลักษณะที่เป็นความต้องการทางวัตถุและทางจิตใจของบุคคล สามารถดำรงชีวิตได้ในระดับที่เหมาะสม ให้สามารถพึ่งตนเองได้โดยไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน และไม่เบียดเบียนธรรมชาติ อีกทั้งยังควรรักษาวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีของสังคม ตลอดจนมีความเป็นไปได้ที่จะบรรลุถึงความปรารถนาในชีวิต

ผจญ เฉลิมสาร (2555) ได้ให้ความหมายของคุณภาพชีวิตการทำงาน (Quality of working life) เป็นองค์ประกอบหรือเป็นมิติหนึ่งที่สำคัญของคุณภาพชีวิต (Quality of life) นั่นเอง แนวความคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานได้กำเนิดและแพร่หลายในประเทศอุตสาหกรรม หากกล่าวถึงความหมายของคำว่า คุณภาพชีวิตการทำงานแล้ว เราจะพบว่า มีผู้รู้ นักวิชาการ หรือผู้เกี่ยวข้องได้ให้ความหมายหรือคำนิยามไว้น่าสนใจหลายประเด็น คือ

1. เป็นการสร้างสรรค์บรรยากาศที่จะทำให้ผู้ใช้แรงงานได้รับความพึงพอใจในการทำงานสูงขึ้น โดยผ่านการเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจและแก้ไขปัญหาสำคัญขององค์การ ซึ่งจะมีผลกระทบต่อชีวิตการทำงานของพวกเขา นั่นคือ หมายรวมถึงการปรับปรุงการบริหารเกี่ยวกับทรัพยากรมนุษย์ โดยทำให้มีประชาธิปไตยในสถานที่ทำงานเพิ่มมากขึ้น เพื่อก่อให้เกิดการปรับปรุงประสิทธิผลขององค์การ ทั้งนี้เป็นการเปิดโอกาสใหม่ ๆ ให้ผู้ปฏิบัติงานทุกระดับได้นำเอาสติปัญญา ความเชี่ยวชาญ ทักษะ และความสามารถอื่น ๆ มาใช้ในการทำงาน ย่อมทำให้พนักงานหรือกำลังแรงงานได้รับความพึงพอใจสูงขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางทัศนคติและพฤติกรรมภายในกลุ่มและองค์การขึ้น เช่น การขาดงานลดลง คุณภาพของผลิตภัณฑ์ดีขึ้น การกวดขันเกี่ยวกับวินัยผ่อนคลายลง ความคับข้องใจลดลง เป็นต้น

2. คุณภาพชีวิตการทำงาน มีความหมายทั้งทางกว้างและทางแคบ ซึ่งได้รวบรวมความหมายของคุณภาพชีวิตการทำงานไว้ในประเด็นต่าง ๆ (ผจญ เฉลิมสาร, 2555) ดังนี้

2.1 คุณภาพชีวิตการทำงาน ในความหมายที่กว้าง หมายถึงสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตการทำงาน ซึ่งประกอบด้วย ค่าจ้าง ชั่วโมงการทำงาน สภาพแวดล้อมการทำงาน ผลประโยชน์และบริการ ความก้าวหน้าในการทำงาน และการมีมนุษยสัมพันธ์ สิ่งเหล่านี้ล้วนแล้วแต่แรงจูงใจและความพึงพอใจสำหรับคนงาน

2.2 คุณภาพชีวิตการทำงาน ในความหมายอย่างแคบ คือ ผลที่มีต่อคนงาน ซึ่งหมายถึง การปรับปรุงในองค์การและลักษณะงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งพนักงานควรได้รับการพิจารณาเป็นพิเศษ สำหรับการส่งเสริมระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของแต่ละบุคคล และรวมถึงความต้องการของพนักงานในเรื่องความพึงพอใจในงาน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่จะมีผลต่อสภาพการทำงานของเขาด้วย

2.3 คุณภาพชีวิตการทำงาน ในแง่มุมที่หมายถึง การคำนึงถึงความเป็นมนุษย์ในการทำงาน (Humanization of work) ซึ่งประเทศฝรั่งเศสและประเทศที่พูดภาษาฝรั่งเศสใช้คำว่า การปรับปรุงสภาพการทำงาน (Improvement of working condition) ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ใช้คำว่า การคุ้มครองแรงงาน (Workers' protection) กลุ่มประเทศสแกนดิเนเวียหรือในญี่ปุ่น ใช้คำว่า สภาพแวดล้อมการทำงาน (Working environment) และความเป็นประชาธิปไตยในสถานที่ทำงาน (Democratization of the workplace) คุณภาพชีวิตการทำงานมีความหมายครอบคลุมถึงวิธีการ แนวปฏิบัติหรือเทคโนโลยีที่ส่งเสริมสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจมากขึ้น ในการปรับปรุงผลลัพธ์ทั้งขององค์การและปัจเจกบุคคล ตามลำดับ

อรวรรณ น้อยวัฒน์ (2555) กล่าวว่า คุณภาพชีวิต หมายถึง การรับรู้ความพึงพอใจ และสถานะของบุคคลในการดำรงชีวิตในสังคม โดยจะสัมพันธ์กับเป้าหมายและความคาดหวังของตนเอง ภายใต้บริบทของวัฒนธรรม ค่านิยม มาตรฐานของสังคม และสิ่งอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

จากความหมายต่าง ๆ ที่นักวิชาการได้นิยามไว้ข้างต้นจะพบว่า คุณภาพชีวิตการทำงาน เป็นคำที่มีความหมายกว้างครอบคลุมไปในทุกด้านที่เกี่ยวข้องกับชีวิตในการทำงานของแต่ละบุคคล และสภาพแวดล้อมในการทำงานภายในองค์กร แต่มีเป้าหมายสำคัญร่วมกันอยู่ที่การลดความตึงเครียดทางจิตใจ เพื่อเพิ่มความพึงพอใจในงานที่ทำ ซึ่งถือเป็นกลไกสำคัญในการปรับปรุงคุณภาพชีวิต

องค์ประกอบคุณภาพชีวิต

องค์ประกอบคุณภาพชีวิต เป็นกระบวนการทางด้านจิตใจที่สามารถบรรยาย ตีความผ่านตัวกรองด้านความคิดและภาษาที่แตกต่างกัน จึงเกิดการมองที่แตกต่างกัน เนื่องจากพื้นฐานประสบการณ์ ความคิด ความรู้ที่แตกต่างกันของผู้ให้นิยาม นอกจากนี้คุณภาพชีวิตยังเป็นเรื่อง ที่ขึ้นอยู่กับคุณค่าที่แฝงอยู่ของบุคคล การกำหนดคุณค่าที่ผ่านมาชนชั้นกลางมักเป็นผู้ที่มีบทบาทมาก จึงเป็นการยากที่จะให้เกิดการยอมรับคุณค่าของคุณภาพชีวิตที่ดีกว่า

เสรีศักดิ์ แสงสุข (2557) ได้กล่าวถึง คุณภาพชีวิตทางพระพุทธศาสนา กล่าวว่า เป็นองค์รวมขององค์ประกอบต่าง ๆ ซึ่งจำแนกได้ 2 ประเภท คือ รูปกับนาม หรือเรียกง่าย ๆ ว่า กายกับใจ ชีวิตจะเรียกได้ว่ามีคุณภาพอย่างแท้จริงก็ต่อเมื่อส่วนประกอบทุกส่วนมีคุณภาพ นั่นคือชีวิตที่มีคุณภาพจะประกอบด้วยกายที่มีคุณภาพกายและคุณภาพใจ อย่างไรก็ตาม ชีวิตไม่ใช่สิ่งที่

ตั้งอยู่หนึ่ง ๆ แต่เป็นองค์รวมที่เคลื่อนไหว เมื่อพูดถึงคุณภาพชีวิตที่เคลื่อนไหวหรือชีวิตที่ดำเนินไป ในโลกท่ามกลางสภาพแวดล้อม จะมีวัตถุ กิจกรรม และเรื่องราวต่าง ๆ ที่ต่อเนื่องกับชีวิตเพิ่มขยายออกไป ไม่ใช่เฉพาะกายกับใจล้วน ๆ เท่านั้น วัตถุกิจกรรมและเรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับชีวิตเหล่านี้ จัดเป็นส่วนประกอบของคุณภาพชีวิต โดยแยกเป็นคุณภาพธรรมดาสามัญที่มองเห็นกันอยู่ประเภทหนึ่ง และคุณภาพที่ล้ำลึกเลยไปจากที่มองเห็นด้วยตาอีกประการหนึ่ง ตัวอย่างเช่น คนบางคนมีทรัพย์สินเงินทองและสิ่งครอบครองบริโภคนานวัตถุพร้อมบริบูรณ์ จัดได้ว่าในด้านที่ตามองเห็น เขาเป็นคนที่มีความสุขหรืออาจเป็นคนที่มีความสุขมากก็ได้ คุณภาพชีวิตที่ดีแท้จริงต้องพร้อมทั้ง ด้านหรือระดับที่มองเห็น และด้านหรือระดับที่เลยจากที่มองเห็น

ในทางพระพุทธศาสนาได้กล่าวถึงหลักการพัฒนาคุณภาพชีวิต อยู่ในพระสูตรตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย จตุกกนิบาต เรื่องจักรสูตร ว่าด้วยจักร 4 ว่า ภิภุทั้งหลาย จักร 4 ประการนี้ ที่เป็นเหตุให้เทวดาและมนุษย์ทั้งหลายผู้เพียบพร้อมแล้ว ย่อมมีผลเป็นเหตุให้เทวดาและมนุษย์ทั้งหลายผู้เพียบพร้อมแล้ว ถึงความยิ่งใหญ่ความไพบลูย์ใน โลกทรัพย์ทั้งหลายไม่ว่าในเลย จักร 4 ประการ เป็นไฉน คือ

1. ปฎิรูปเทสวาสะ (การอยู่ในถิ่นที่ดี) หมายถึง จะอยู่ที่ไหนต้องเลือก โดยใช้หลักความเจริญของคนเราเป็นเกณฑ์ คือ ทรัพย์เจริญ ชีวิตเจริญ และคุณความดีเจริญ เพราะบางแห่งทำมาหากินคล่อง แต่มีสิ่งเป็นภัยแก่สุขภาพ และชีวิตก็ไม่ดี พระพุทธเจ้าจึงสอนให้เลือกเพราะมันไม่เท่ากัน แต่เมื่อวิเคราะห์จริง ๆ แล้ว ทรงเน้นถึงการมีศีลธรรม การมีน้ำใจของผู้คนเป็นสำคัญ จัดเป็นถิ่นที่ดี ย่อมส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตน

2. สัปปริสุปัสสยะ (สมาคมกับสัตบุรุษ) หมายถึง การไปเสวนาคบหากับผู้มีธรรมดี มีจิตใจที่ ความคิดดี และพูดดี ย่อมเป็นบุคคลต้นแบบในสังคม หรือในโลกของคนฝ่ายดี คือ เป็นผู้ที่ได้ถูกพัฒนาจนสมบูรณ์แล้ว เจริญสติและปัญญา จึงเป็นบุคคลที่ควรคบหาหรือเป็นมิตรที่ดี ย่อมส่งเสริมการพัฒนาชีวิตตนเองให้ดียิ่งขึ้น ให้มีความเจริญก้าวหน้า เพื่อตนเอง เพื่ออนาคต ของครอบครัว และสังคม

3. อัตตัมมาปณิธิ (การตั้งตนไว้ชอบ) หมายถึง การดำรงตนมั่นอยู่ในธรรม และทางดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง ตั้งเป้าหมายชีวิตและการทำงานให้ตั้งมั่นแน่วแน่ และนำคนไปสู่จุดหมาย แน่วแน่ มั่นคง

4. ปุพเพตปญญาตา (ความเป็นผู้ได้ทำความดีไว้ก่อนแล้ว มีพื้นเดิมดี ได้สร้างสม คุณความดีเตรียมพร้อมไว้แต่ต้น) หมายถึง การทำความดีตามคำสอนในศาสนา ความดี คุณความดี คุณงามความดี

สรุปการใช้หลักธรรมในการพัฒนาคุณภาพชีวิต จึงมีประโยชน์ที่นำหลักธรรมทั้ง 4 ข้อ มาพิจารณาและพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง ในด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม ให้ประสบความสำเร็จก้าวหน้าในชีวิต มีสภาพชีวิตที่เป็นคุณ ปราศจากโทษ ย่อมส่งผลต่อการพัฒนาสังคม และประเทศชาติ การนำหลักจักร 4 มาใช้พัฒนาชีวิต จึงเป็นหลักที่สร้างคุณประโยชน์ในทุก ๆ ด้าน ทำให้ปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตให้มีคุณภาพสูงขึ้น หลักการพัฒนาคุณภาพชีวิต หมายถึง หลักการที่ทำให้ชีวิตดีขึ้นมีความสุข มีความสมบูรณ์ทั้งด้านสุขภาพ ได้แก่ สุขภาพกาย และสุขภาพจิต ด้านสังคม ได้แก่ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี และด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ การประกอบอาชีพ คือ มีรายได้สามารถเลี้ยงตนเองและครอบครัว เป็นต้น รวมทั้งมีความรู้สึกของการอยู่อย่างพอใจต่อองค์ประกอบต่าง ๆ ของชีวิต และที่มีส่วนสำคัญมากที่สุด คือ บุคคลสามารถดำรงตนเองให้เป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและสังคม รู้จักการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และไม่ทำตนให้เป็นภาระที่ก่อให้เกิดปัญหาสังคม

นิรันดร์ จงวุฒิเวศน์ (2550) คุณภาพชีวิต หมายถึง การมีชีวิตที่สุขสบายหรือมีความสุข และการที่ชีวิตจะมีความสุขหรือมีความสุขได้นั้น จะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบทั้ง เชิงวัตถุวิสัย (Objective) ได้แก่ ปัจจัยพื้นฐานสำหรับการดำรงชีวิต ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง สิ่งแวดล้อม และเชิงจิตวิสัย (Subjective) ได้แก่ ความรู้สึกนึกคิด ค่านิยม ความพึงพอใจในชีวิต องค์ประกอบของคุณภาพชีวิต กล่าวถึงองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตอันเป็นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์จำแนกได้ 5 ประการ ได้แก่

1. มีความสุขสบายทั้งทางด้านร่างกาย และวัตถุ ทางด้านร่างกาย ได้แก่ การมีสุขภาพสมบูรณ์ แข็งแรง ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ ทางด้านวัตถุ ได้แก่ การมีบ้านอยู่อาศัย มีอาหารที่ดี มีเครื่องอำนวยความสะดวก
2. มีสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น เช่น ความสัมพันธ์กับคู่สมรส บิดามารดา ญาติพี่น้อง เพื่อนฝูง และบุคคลอื่น ๆ นอกจากนี้ การมีบุตรและการเลี้ยงดูบุตรก็ถือเป็นความสัมพันธ์ด้านนี้ด้วย
3. การมีกิจกรรมในสังคมและชุมชน การได้มีโอกาสช่วยเหลือและสนับสนุนผู้อื่นในสังคม
4. มีพัฒนาการด้านบุคลิกภาพ และมีความสำเร็จอย่างสมบูรณ์ตามพัฒนาการ เช่น การมีพัฒนาการทางสติปัญญา การเรียนรู้ และสนใจการเรียน การเข้าใจตนเอง รู้จุดบกพร่องของตนเอง มีงานที่น่าสนใจทำ ได้รับผลตอบแทนที่ดี และการแสดงออกในทางสร้างสรรค์
5. มีสันตนาการ เช่น อ่านหนังสือ ฟังดนตรี ดูกีฬา และสิ่งบันเทิงอื่น ๆ และมีส่วนร่วมในสังคมจะเห็นได้ว่า องค์ประกอบของคุณภาพชีวิต ประกอบด้วยปัจจัยทั้งด้านตนเอง และสังคมรอบ ๆ ตัวที่มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิต

Flanagan (1978) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของคนอเมริกัน กล่าวว่า มิติหนึ่งของคุณภาพชีวิตก็คือ ความพึงพอใจในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งเป็นความต้องการความพึงพอใจในชีวิต แนวคิดการศึกษาคุณภาพชีวิตของ Flanagan ประกอบด้วยด้านต่าง ๆ ดังนี้ (ศุภรทิพย์ นิลาธิ์, 2557)

1. ความปกติสุขด้านร่างกายและองค์ประกอบในการดำเนินชีวิต

1.1 องค์ประกอบในการดำเนินชีวิต ประกอบด้วย การมีอาหารที่ดี มีที่อยู่อาศัย สะดวกสบาย มีการคาดหวังสิ่งเหล่านี้ในอนาคต มีทรัพย์สินเงินทอง และการประกันความปลอดภัย ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ

1.2 สุขภาพและความปลอดภัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย การมีความสุข ความปลอดภัย จากความเจ็บปวดด้านร่างกายและจิตใจ หลีกเลี่ยงจากการประสบอุบัติเหตุ รวมทั้งอันตรายอื่น ๆ หลีกเลี่ยงจากปัญหาเกี่ยวกับการติดสุรา ยาเสพติด หรือปัญหาที่เกี่ยวข้องกับความตาย และผู้ป่วยสูงอายุ การรักษาและการแก้ปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพอย่างมีประสิทธิภาพ จัดได้ว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ

2. สัมพันธภาพกับบุคคลอื่น

2.1 สัมพันธภาพกับคู่สมรสหรือคู่รัก ได้แก่ การแต่งงานหรือการมีคู่รัก สัมพันธภาพนี้ รวมถึงการมีความรัก มิตรภาพ และความเป็นเพื่อนให้แก่กันและกัน มีความพึงพอใจในเพศสัมพันธ์ ความเข้าใจซึ่งกันและกัน มีการติดต่อสื่อสารที่ดี รู้คุณค่าของฝ่ายตรงข้าม ขอมสละหรืออุทิศเพื่อคนที่ตนรัก

2.2 การมีและได้เลี้ยงดูบุตรหลาน ได้แก่ การที่ตนได้กลายเป็นบิดามารดา มีบุตรหลาน ความสัมพันธ์นี้รวมไปถึงการได้เฝ้าดูการเจริญเติบโตของลูกหลาน การใช้เวลาในการอยู่ และมีความสุขกับบุตรหลานและการเป็นแบบอย่าง การแนะนำช่วยเหลือและเรียนรู้จากบุตรหลาน ไปพร้อมกันด้วย

2.3 สัมพันธภาพกับบุคคลในครอบครัว ได้แก่ การมีบิดามารดา รวมทั้งเป็นสมาชิกอื่น ๆ ในครอบครัว มีการติดต่อสื่อสาร การได้ทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดร่วมกัน มีการเยี่ยมชม สนุกสนานร่วมกัน มีความเข้าใจและให้การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

2.4 สัมพันธภาพกับเพื่อน ได้แก่ การมีเพื่อนสนิท มีการทำกิจกรรมร่วมกัน สนใจในสิ่งเดียวกัน ให้การยอมรับ ไว้วางใจ สนับสนุน แนะนำ มีการให้และรับความช่วยเหลือซึ่งกัน และกัน ตลอดจนมีการเยี่ยมชมซึ่งกันและกัน

3. กิจกรรมทางสังคม

3.1 กิจกรรมในการให้ความช่วยเหลือบุคคลอื่น ๆ ในสังคม ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ ในรูปที่กระทำการส่วนตัวหรือเป็นสมาชิกขององค์กร กลุ่มอาสาสมัคร และการทำงาน ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม

3.2 กิจกรรมในท้องถิ่นและหน่วยงานของรัฐ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง การมีอิสระทางการเมือง สังคม และการนับถือศาสนา

4. การพัฒนาตนเองและมีความสมหวังในการทำงาน

4.1 การพัฒนาด้านสติปัญญา ได้แก่ การเรียนรู้ การเข้าศึกษาในสถาบันการศึกษา การได้รับความรู้ มีความสามารถทางสมอง สามารถแก้ไขปัญหา และมีความเข้าใจในด้านต่าง ๆ ของชีวิตมากขึ้น

4.2 ความเข้าใจส่วนบุคคลและการวางแผนของตนเอง ได้แก่ การพัฒนาและการสร้างหลักการเบื้องต้นของชีวิต รวมถึงการมีวุฒิภาวะสูงขึ้น การยอมรับในทรัพย์สินและข้อจำกัดของตนเอง การเจริญเติบโตและการพัฒนาตนเอง มีความสามารถในการตัดสินใจและวางแผนกิจกรรมในชีวิต และบทบาทของตนเอง

4.3 การประกอบอาชีพการทำงาน ได้แก่ มีความสนใจ ทำทนาย และรู้สึกมีคุณค่าในการทำงาน มีความพึงพอใจในการทำงานได้ดี สามารถใช้ความสามารถที่มีอยู่ เรียนรู้ จดจำ และปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จได้

4.4 การแสดงความคิดสร้างสรรค์ ได้แก่ การกล้าแสดงออก มีความคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการ มีพรสวรรค์ในเรื่องดนตรี ศิลปะ การเขียน งานฝีมือ การละคร การถ่ายภาพ การเป็นนักปฏิบัติการหรือนักวิทยาศาสตร์ หรือการทำกิจกรรมประจำวัน

5. การมีนันทนาการ

5.1 การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลในสังคม ได้แก่ การมีความสุขสนทนากับที่บ้าน หรือที่อื่น ๆ ก็ตาม ได้ร่วมงานปาร์ตี้หรืองานสังสรรค์อื่น ๆ ได้พบปะกับบุคคลใหม่ ๆ ซึ่งรวมถึงการมีส่วนร่วมในองค์กรของสังคม

5.2 การได้รับสิ่งบันเทิง ได้แก่ การดูโทรทัศน์ ฟังเพลง อ่านหนังสือ ดูภาพยนตร์ หรือดูกีฬา การหาสิ่งพักผ่อนหย่อนใจโดยตนเองเป็นผู้ปฏิบัติ ได้แก่ การเล่นเกม การล่าสัตว์ การเล่นเรือ การเดินป่า และการท่องเที่ยวต่าง ๆ เป็นต้น

สรุปได้ว่า คุณภาพชีวิตเป็นภาพรวมทั้งหมดของปัจจัยที่ก่อให้เกิดความสุข ซึ่งเป็นประสบการณ์ของบุคคลเกี่ยวกับด้านความปกติสุขด้านร่างกายและองค์ประกอบ

ในการดำเนินชีวิต ด้านสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น ด้านกิจกรรมทางสังคม ด้านการพัฒนาตนเอง และมีความสมหวังในการทำงาน และด้านการมีนันทนาการ

Zhan (1992) ได้กล่าวว่า คุณภาพชีวิตนั้นมีส่วนเกี่ยวข้องกับปัจจัยส่วนบุคคล โดยสามารถรับรู้และประเมินได้ด้วยตนเอง ซึ่งแบ่งองค์ประกอบออกเป็น 4 ด้าน (ศุภรทิพย์ นิลาธิภย์, 2557) คือ

1. ด้านความพึงพอใจในชีวิต เป็นการรับรู้ในสิ่งที่ตนเป็นอยู่ ได้แก่ ความพึงพอใจในสภาพความเป็นอยู่ สภาพแวดล้อม และการดำเนินชีวิต
2. ด้านอัตตมโนทัศน์ (Self concept) เป็นความรู้สึกหรือความคิดเห็นที่มีต่อตนเอง การยอมรับและการรับรู้ถึงคุณค่าของตนเอง รวมถึงภาพลักษณ์ของตนเอง
3. ด้านสุขภาพและการทำงานของร่างกาย เป็นการรับรู้เกี่ยวกับความสามารถด้านร่างกาย สุขภาพ และการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน
4. ด้านสังคมเศรษฐกิจ เป็นการรับรู้ถึงความพึงพอใจในด้านสังคมทั่วไป รวมถึงรายได้ อาชีพ และการศึกษา

สรุปได้ว่า คุณภาพชีวิตเป็นความรู้สึกมีความสุขในการดำเนินชีวิตที่เกิดขึ้นจากความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจกับชีวิตที่มีความสำคัญกับบุคคลนั้น มีปัจจัยมาประกอบ 4 ด้าน คือ ด้านความพึงพอใจในชีวิต ด้านอัตตมโนทัศน์ ด้านสุขภาพและการทำงานของร่างกาย และด้านสังคมเศรษฐกิจ

Ferranc and Power (1992) พิจารณาองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตจากความพึงพอใจในชีวิต แบ่งออกเป็น 4 ด้าน (ศุภรทิพย์ นิลาธิภย์, 2557) ดังนี้

1. สุขภาพและหน้าที่ หมายถึง สถานภาพของร่างกายและความสามารถในหน้าที่ที่จะดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ กิจวัตรประจำวัน การแสดงออกทางบทบาททางสังคม ได้แก่ การดูแลสุขภาพตนเอง การพักผ่อน การทำกิจกรรมต่าง ๆ ในเวลาว่าง การมีกิจกรรมในครอบครัว และการเดินทาง
2. สังคมเศรษฐกิจ หมายถึง สถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของบุคคล เพราะบุคคลต้องอยู่ร่วมกันในสังคม ต้องการบ้านอยู่อาศัยเป็นหลักแหล่ง มีงานทำ และมีเงินใช้ในการดำรงชีวิต ได้แก่ สภาพความเป็นอยู่ รายได้ การทำงาน เพื่อนร่วมงาน และที่อยู่อาศัย
3. จิตวิญญาณ หมายถึง สถานภาพของการรับรู้ การตอบสนองทางอารมณ์หรือทางวิญญาณต่อสิ่งเร้าที่มากกระทบในชีวิต ได้แก่ ความรู้สึกพึงพอใจในชีวิต ความสงบทางจิตใจ การบรรลุเป้าหมายชีวิต และความพึงพอใจในชีวิตความเป็นอยู่

4. ครอบครัวยุคใหม่ หมายถึง สภาพของสัมพันธภาพในครอบครัวของบุคคล ประกอบด้วย ความสุขในครอบครัว ภาวะสุขภาพของสมาชิกในครอบครัว บุตร และความสัมพันธ์กับคู่สมรส ได้แก่ ความสุขในครอบครัว ความสัมพันธ์กับคู่สมรส บุตร และภาวะสุขภาพของครอบครัว

สรุปได้ว่า คุณภาพชีวิตเป็นการรับรู้ถึงความผาสุกของบุคคล ซึ่งเกิดจากความพึงพอใจ หรือไม่พอใจกับสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิต ขึ้นอยู่กับปัจจัย 4 ประการ ประกอบด้วย สุขภาพและหน้าที่ สังคม เศรษฐกิจ จิตวิญญาณ และครอบครัว

ทฤษฎีการจูงใจ ERG Alderfer (1972 อ้างถึงใน จิรสิทธิ์ เลี้ยวเสถียรวงศ์, 2555) เป็นทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ แต่ไม่คำนึงถึงขั้นความต้องการไว้ว่า ความต้องการใดเกิดขึ้นก่อนหรือหลัง และความต้องการอาจเกิดขึ้นพร้อมกันก็ได้ แบ่งออกเป็น 3 ประการ ดังนี้

1. ความต้องการเพื่อความอยู่รอด (Existence needs) เป็นความต้องการพื้นฐานของร่างกาย เพื่อให้มนุษย์ดำรงชีวิตอยู่ได้ เช่น ความต้องการอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค เป็นต้น เป็นความต้องการในระดับต่ำสุด และมีลักษณะเป็นรูปธรรมสูงสุด ประกอบด้วย ความต้องการทางร่างกายบวกด้วยความต้องการความปลอดภัยและความมั่นคงตามทฤษฎีของ Maslow ผู้บริหารสามารถตอบสนองความต้องการได้ด้วยการจ่ายค่าตอบแทนที่เป็นธรรม มีสวัสดิการที่ดี มีเงินโบนัส รวมถึงทำให้ผู้ได้บังคับบัญชารู้สึกมั่นคงปลอดภัยจากทำงาน ได้รับความยุติธรรม มีการทำสัญญาว่าจ้างการทำงาน

2. ความต้องการมีสัมพันธภาพ (Relatedness needs) เป็นความต้องการที่จะให้และได้รับ ไม่ตรีจิตจากบุคคลที่อยู่แวดล้อม เป็นความต้องการลักษณะเป็นรูปธรรมน้อยลง ประกอบด้วย ความต้องการความผูกพันหรือการยอมรับตามทฤษฎีของมาสโลว์ ผู้บริหารควรส่งเสริมให้บุคลากรในองค์กรมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ตลอดจนสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อบุคคลภายนอกด้วย เช่น การจัดกิจกรรมที่ทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำและผู้ตาม เป็นต้น

3. ความต้องการความเจริญก้าวหน้า (Growth needs) เป็นความต้องการในระดับสูงสุดของบุคคล ซึ่งมีความเป็นรูปธรรมต่ำสุด ประกอบด้วยความต้องการได้รับการยกย่อง ความต้องการประสบความสำเร็จในชีวิต ผู้บริหารควรสนับสนุนให้พนักงานพัฒนาตนเองให้เจริญก้าวหน้า ด้วยการพิจารณาเลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่ง หรือมอบหมายให้รับผิดชอบต่องานมากขึ้น โดยมีหน้าที่การงานสูงขึ้น อันเป็นโอกาสที่พนักงานจะก้าวไปสู่ความสำเร็จ

Alderfer (1972 อ้างถึงใน สุภรทิพย์ นิลารักษ์, 2557) ได้แบ่งความต้องการออกเป็น ประเภทได้ 3 ประเภท ซึ่งเรียกว่า ทฤษฎี อีอาร์จี (ERG theory) รายละเอียด ดังนี้

1. ความต้องการความเป็นอยู่ (Existence-E) ได้แก่ ความต้องการทางวัตถุและทางกายภาพทุกชนิด เช่น อาหาร เสื้อผ้า และที่อยู่อาศัย ในสภาพแวดล้อมขององค์กร ความต้องการความเป็นอยู่ ได้แก่ เงินเดือน สวัสดิการ ความมั่นคงในงาน และสภาพการทำงาน ความต้องการประเภทนี้ใกล้เคียงกับความต้องการด้านร่างกาย และด้านความปลอดภัยของมาสโลว์

2. ความต้องการความสัมพันธ์ (Relatedness-R) ได้แก่ ความต้องการที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับผู้อื่น ได้แก่ หัวหน้างาน เพื่อนร่วมงาน ลูกน้อง ครอบครัว และเพื่อนฝูง ความต้องการความสัมพันธ์อาจสนองได้ด้วยการแสดงความโกรธและความเกลียดชัง หรือด้วยการพัฒนาความสัมพันธ์ส่วนบุคคลแบบใกล้ชิดสนิทสนมก็ได้ ความต้องการประเภทนี้เทียบได้กับความต้องการด้านสังคมและด้านศักดิ์ศรีของมาสโลว์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลย้อนกลับจากผู้อื่น

3. ความต้องการเจริญงอกงาม (Growth-G) ได้แก่ ความต้องการภายใน ในการเจริญงอกงามพัฒนา และเติมเต็มศักยภาพของแต่ละบุคคลในสถานที่ทำงาน เป็นการตอบสนองความต้องการและความเจริญงอกงามให้เกิดขึ้น เมื่อพนักงานปฏิบัติการกิจที่เกี่ยวข้องกับการใช้ทักษะและความสามารถเต็มที่ และเป็นภารกิจที่อาจต้องการที่จะพัฒนาทักษะและความสามารถใหม่ๆ อย่างสร้างสรรค์ ความต้องการความเจริญงอกงาม สอดคล้องกับความต้องการสัจการแห่งตน และความต้องการศักดิ์ศรีในบางด้าน

จากความต้องการ 3 ประเภทข้างต้น เรียกว่า ทฤษฎี อีอาร์จี (ERG theory) หรือถ้าเรียกเป็นภาษาไทย อาจเรียกว่า “ทฤษฎี ปสจ.” ตามอักษรย่อของ เป็นอยู่ สัมพันธ์ และเจริญงอกงามก็ได้ สรุปได้ว่าทฤษฎีการจูงใจของ Alderfer ได้แบ่งความต้องการออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. ความต้องการเพื่อความอยู่รอดหรือความต้องการความเป็นอยู่ เป็นความต้องการพื้นฐานของร่างกายเพื่อให้มนุษย์ดำรงชีวิตอยู่ได้

2. ความต้องการความเจริญก้าวหน้าหรือความต้องการความสัมพันธ์เป็นความต้องการที่จะให้และได้รับไม่ตรีจิตจากบุคคลที่อยู่แวดล้อม

3. ความต้องการความเจริญก้าวหน้าหรือความต้องการเจริญงอกงาม เป็นความต้องการในระดับสูงสุดของบุคคล ซึ่งมีความเป็นรูปธรรมต่ำสุด

และจากความต้องการ 3 ประเภทนี้ ถือได้ว่าเป็นความต้องการที่สำคัญที่ช่วยส่งเสริมคุณภาพชีวิตการทำงานได้เช่นกัน

เปรียบเทียบแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตในการทำงาน

จากการศึกษาทฤษฎีคุณภาพชีวิตในการทำงานและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องตามรายละเอียดที่กล่าวมา ผู้วิจัยได้ทำการสรุปเพื่อเปรียบเทียบทฤษฎีของนักวิชาการแต่ละคน ได้ดังนี้

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิต

ผู้คิดทฤษฎี	แนวคิดทฤษฎี
Flangan (1982)	คุณภาพชีวิต 5 องค์ประกอบ คือ 1. มีสุขสบายด้านร่างกายและวัตถุ 2. มีสัมพันธภาพที่ดี 3. มีกิจกรรมและมีส่วนร่วมในสังคม 4. มีพัฒนาการด้านบุคลิกภาพ 5. มีการสันทนการ
Zhan (1992)	คุณภาพชีวิต 4 ด้าน คือ 1. ด้านความพึงพอใจในชีวิต 2. ด้านอัตตมโนทัศน์ (Self concept) 3. ด้านสุขภาพและการทำงานของร่างกาย 4. ด้านสังคมเศรษฐกิจ
Ferranc and Power (1992)	ความพึงพอใจในชีวิต 4 ด้าน 1. สุขภาพและหน้าที่ 2. สังคมเศรษฐกิจ 3. จิตวิญญาณ 4. ครอบครัว
Alderfer (1972)	ทฤษฎีอีอาร์จี (ERG Theory) 1. ความต้องการความเป็นอยู่ (Existence-E) 2. ความต้องการความสัมพันธ์ (Relatedness-R) 3. ความต้องการเจริญงอกงาม (Growth-G)

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบการสร้างกรอบแนวคิดตามทฤษฎีคุณภาพชีวิตของ Ferranc and Power (1992) ได้แก่ ด้านสุขภาพและหน้าที่ ด้านสังคมเศรษฐกิจ ด้านจิตวิญญาณ และด้านครอบครัว รายละเอียดดังนี้

1. สุขภาพและหน้าที่ หมายถึง สถานภาพของร่างกายและความสามารถในหน้าที่ที่จะดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ กิจกรรมประจำวันและการแสดงออกทางบทบาททางสังคม สุขภาพดี คือ สิ่ง queทุกคนปรารถนา การมีสุขภาพที่ดีต้องอาศัยตัวเองดูแลสุขภาพ การมีสุขภาพที่ดี ไม่ได้หมายถึง

น้ำหนักที่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน แต่หมายถึงการที่เราดูแลตัวเองอย่างถูกต้องตั้งแต่เรื่องการออกกำลังกาย การรับประทานอาหาร การพักผ่อน การป้องกันโรค การลดหรือเลิกสิ่งที่เป็นพิษต่อสุขภาพ ร่างกาย พร้อมทั้งจะดำเนินชีวิตประจำวัน เป็นหลัก ได้แก่

- 1.1 ท่านสามารถทำงานในสวนได้ต่อวันมากกว่า 4 ชั่วโมง
- 1.2 ท่านมีเวลาพักผ่อนเพียงพอใน 1 วัน
- 1.3 ท่านรู้สึกมีความปลอดภัยในการทำสวนตอนกลางคืน
- 1.4 ท่านมีความสุขกับร่างกายที่สมบูรณ์และแข็งแรง

สรุปได้ว่า คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพและหน้าที่ คือ การดูแลสุขภาพตนเอง การพักผ่อน การทำกิจกรรมต่าง ๆ ในเวลาว่าง การมีกิจกรรมในครอบครัวและการเดินทาง

2. สังคมเศรษฐกิจ หมายถึง สถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของบุคคล เพราะบุคคลต้องอยู่ร่วมกันในสังคม ต้องการบ้านอยู่อาศัยเป็นหลักแหล่ง มีงานทำและมีเงินใช้ในการดำรงชีวิต ได้แก่

- 2.1 ท่านพึงพอใจกับราคาผลผลิตผลไม้โดยเฉลี่ยที่ขายได้ในช่วง 1 ปีที่ผ่านมา
- 2.2 ท่านขายผลผลิตผลไม้ได้ในราคาที่ท่านต้องการอยู่เสมอ
- 2.3 รายได้ที่ท่านได้จากการทำสวนเพียงพอต่อการดำรงชีวิตของท่านและครอบครัว
- 2.4 พื้นที่ใช้สอยภายในบ้านของท่านมีกว้างขวางเพียงพอเหมาะสมกับจำนวนสมาชิก

สรุปได้ว่า คุณภาพชีวิตด้านสังคมเศรษฐกิจ คือ สภาพความเป็นอยู่ รายได้ การทำงาน เพื่อนร่วมงาน และที่อยู่อาศัย

3. จิตวิญญาณ หมายถึง สถานภาพของการรับรู้ การตอบสนองทางอารมณ์ หรือทางวิญญาณ ต่อสิ่งเร้าที่มากกระทบในชีวิต การเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข มีจิตใจที่ดีงาม เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และมีจิตใจสาธารณะ และมีจิตสาธารณะ จากการเกษตรที่เกื้อกูลธรรมชาติ ความสมดุลของระบบธรรมชาติ โดยมีคนเป็นส่วนหนึ่งของระบบ ทั้งในฐานะผู้สร้าง ผู้ดูแลบำรุงรักษา และผู้บริโภคอย่างสัมพันธ์เกื้อกูลกันของสรรพสิ่ง มีสิ่งปลูกสร้างบ้างตามความจำเป็น “วิถีคิด” และ “กระบวนทัศน์” ในการขับเคลื่อนและพัฒนาภาคการเกษตรสู่ “วิถี” ที่มุ่งเน้นการพึ่งพาตนเอง ได้แก่

- 3.1 ความรู้สึกพึงพอใจในอาชีพเกษตรกร
- 3.2 ท่านใช้หลักคุณธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจและควบคุมตนเอง
- 3.3 ท่านมีความสุขกับคุณภาพชีวิตที่เป็นอยู่

สรุปได้ว่า คุณภาพชีวิตด้านจิตวิญญาณ คือ ความรู้สึกพึงพอใจในชีวิต ความสงบทางจิตใจ การบรรลุเป้าหมายชีวิต และความพึงพอใจในชีวิตความเป็นอยู่

4. ครอบครัว หมายถึง สภาพของสัมพันธภาพในครอบครัวของบุคคล ประกอบด้วย ความสุขในครอบครัว ภาวะสุขภาพของสมาชิกในครอบครัว บุตร และความสัมพันธ์กับคู่สมรส ครอบครัว เป็นเป้าหมายทางบุคลิกภาพและคุณลักษณะของสมาชิก การมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ระหว่างสมาชิกในครัวเรือนเดียวกัน มีการถ่ายโอนค่านิยม ความรู้สึกนึกคิด ทศนคติ ความเชื่อ ความศรัทธา และวัฒนธรรมการดำเนินชีวิตจากสมาชิกคนหนึ่ง ไปยังอีกคนหนึ่ง ตลอดจนมีการพักผ่อน สันทนาการ และการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน บรรยายกาศและวิธีการอบรมเลี้ยงดู การอบรมสั่งสอน การเป็นพ่อแบบ-แม่แบบ ทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ครอบครัวทำหน้าที่ปฐมภูมิ ที่สำคัญที่สุด คือ การให้กำเนิดเด็ก ให้การเลี้ยงดูผู้เยาว์ ให้การศึกษา สร้างคนให้รู้จักระเบียบสังคม ถ่ายทอดวัฒนธรรมให้คนรุ่นหลังรับไว้เป็นแนวทางในการดำรงชีวิตให้เหมาะสมกับสภาพสังคม ของชนกลุ่มนั้น ได้แก่

- 4.1 สมาชิกในครอบครัวของท่านมีความเข้าใจกันดีและมีความผูกพันต่อกัน
- 4.2 ท่านและญาติ ๆ มีโอกาสไปมาหาสู่กันอย่างสม่ำเสมอ
- 4.3 ท่านสามารถขอความช่วยเหลือจากญาติพี่น้องได้
- 4.4 ท่านมีกิจกรรมร่วมกับครอบครัวเป็นประจำ

สรุปได้ว่า คุณภาพชีวิตด้านครอบครัว คือ ความสุขในครอบครัว ความสัมพันธ์กับคู่สมรส บุตร และภาวะสุขภาพของครอบครัว

ผู้วิจัยได้ใช้แนวความคิดข้างต้นในการกำหนดแบบสอบถามการวิจัยในการศึกษาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี เพื่อให้เนื้อหาของการศึกษาวิจัย มีความสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎี และการสรุปผลการศึกษามีความถูกต้องตามหลักทฤษฎี และมีความน่าเชื่อถือ สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ได้จริง

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสวนผลไม้และเกษตรกรอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี

ประวัติ

ท้องที่อำเภอเขาคิชฌกูฏ เดิมเป็นส่วนหนึ่งของอำเภอมะขาม ทางราชการได้แบ่งพื้นที่ การปกครองออกมาตั้งเป็นกิ่งอำเภอเขาคิชฌกูฏตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ 14 มิถุนายน พ.ศ. 2536 โดยมีผลบังคับตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม ปีเดียวกัน และต่อมาได้มีพระราชกฤษฎีกา ลงวันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ. 2550 ยกฐานะขึ้นเป็น อำเภอเขาคิชฌกูฏ โดยมีผลบังคับตั้งแต่วันที่ 8 กันยายน ปีเดียวกัน

อำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี อยู่ห่างจากตัวเมืองจันทบุรี 25.15 กิโลเมตร และห่างจากอำเภอมะขาม 18.84 กิโลเมตร ครอบคลุมในพื้นที่ ได้แก่ ตำบลชากไทย, ตำบลพลวง, ตำบลตะเคียนทอง, ตำบลคลองพลู, ตำบลจันทเขลม (อำเภอเขาคิชฌกูฏ, 2559)

ที่ตั้งและอาณาเขต

อำเภอเขาคิชฌกูฏตั้งอยู่ทางตอนกลางของจังหวัด มีอาณาเขตติดต่อกับเขตการปกครองข้างเคียง ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอสอยดาว

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอสอยดาว อำเภอโป่งน้ำร้อน และอำเภอมะขาม

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอมะขาม อำเภอเมืองจันทบุรี และอำเภอท่าใหม่

ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอท่าใหม่และอำเภอแก่งหางแมว

การปกครองส่วนภูมิภาค

อำเภอเขาคิชฌกูฏ แบ่งเขตการปกครองย่อย ออกเป็น 5 ตำบล 45 หมู่บ้าน ได้แก่

1. ชากไทย 8 หมู่บ้าน
2. พลวง 10 หมู่บ้าน
3. ตะเคียนทอง 9 หมู่บ้าน
4. คลองพลู 10 หมู่บ้าน
5. จันทเขลม 8 หมู่บ้าน

การปกครองส่วนท้องถิ่น

ท้องที่อำเภอเขาคิชฌกูฏประกอบด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 5 แห่ง ได้แก่

1. เทศบาลตำบลพลวง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลพลวงทั้งตำบล
2. เทศบาลตำบลชากไทย ครอบคลุมพื้นที่ตำบลชากไทยทั้งตำบล
3. เทศบาลตำบลตะเคียนทอง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลตะเคียนทองทั้งตำบล
4. เทศบาลตำบลจันทเขลม ครอบคลุมพื้นที่ตำบลจันทเขลมทั้งตำบล
5. เทศบาลตำบลคลองพลู ครอบคลุมพื้นที่ตำบลคลองพลูทั้งตำบล

สถานที่สำคัญ

1. อุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ
2. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตจันทบุรี
3. รอยพระพุทธรบาท วัดพลวง
4. วัดกะทิง

ภาพที่ 2 แผนที่จังหวัดฉะเชิงเทรา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สสุระ เสียงสนั่น (2550, บทคัดย่อ) การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของ สมาชิกสหกรณ์การเกษตรหุบกะพง วิธีเก็บรวบรวมด้วยวิธีเชิงสำรวจ จำนวนตัวอย่าง 90 คน วิจารณ์ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านการศึกษามีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิต 2 ด้าน คือ ด้านสุขภาพอนามัย และด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปัจจัยอาชีพมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิต ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างมีที่พักอาศัยอยู่ในบริเวณที่ดิน ที่ใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพ ปัจจัยด้านการเข้าร่วมประชุมและการอบรม และปัจจัยเรื่อง มลพิษในอากาศและน้ำ มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ ทั้งนี้ปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์ กับคุณภาพชีวิต คือ เพศ การกู้ยืมเงิน การออม การจัดสรรที่ดิน และปริมาณน้ำอุปโภคบริโภค

พัชนี ยมาภัย (2550, บทคัดย่อ) การศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตของเกษตรกรในจังหวัด นครสวรรค์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในจังหวัด นครสวรรค์ กลุ่มตัวอย่างเป็นหัวหน้าครอบครัวหรือตัวแทนครอบครัวเกษตรกรในจังหวัดนครสวรรค์

จำนวน 405 คน ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรในจังหวัดนครสวรรค์มีคุณภาพชีวิตในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกคุณภาพชีวิตรายด้าน พบว่า เกษตรกรในจังหวัดนครสวรรค์มีคุณภาพชีวิตด้านความสมดุลระหว่างชีวิตการทำงาน ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพและด้านชีวิตครอบครัวในระดับมาก ส่วนคุณภาพชีวิตอีก 4 ด้าน คือ ด้านความมั่นคง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสุขภาพกาย จิตใจ อารมณ์ ด้านการพักผ่อนหย่อนใจ และด้านชีวิตในชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง และเกษตรกรในจังหวัดนครสวรรค์ที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว ลักษณะการประกอบอาชีพ แหล่งทุนในการประกอบเกษตรกรรมและรายได้ของครอบครัวแตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เพ็ญญา คุ่มโหมด (2551, บทคัดย่อ) การศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม และเสนอแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม ประชากรที่ศึกษา คือ เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม ตำบลหนองอ้อ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี จำนวน 315 คน เป็นการศึกษาเชิงปริมาณในด้านคุณภาพชีวิตของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมโดยภาพรวม พบว่า มีคุณภาพชีวิตในระดับสูงเกือบทุกด้าน ทั้งในด้านความพึงพอใจในการทำงาน ด้านสัมพันธภาพในครอบครัว ด้านรายได้ ด้านสุขภาพอนามัย ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านสิ่งแวดล้อม ยกเว้น ด้านความรู้ ด้านนันทนาการและการพักผ่อน มีระดับปานกลาง เกษตรกรยังคงมีหนี้สินและมีการติดตามข่าวสาร การเสนอตัวเป็นผู้เข้ารับการศึกษา การปรึกษาหารือระหว่างสามีภรรยา และการได้รับบริการด้านสุขภาพอนามัย อยู่ในระดับปานกลาง ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ต่อคุณภาพชีวิตด้านรายได้ ความรู้ สัมพันธภาพในครอบครัว สุขภาพอนามัย ความพึงพอใจในการทำงาน ได้แก่ ตัวแปร ด้านจำนวนโคที่รีดนมได้ต่อวัน ราคาน้ำนมดิบที่ขายได้โดยเฉลี่ย และสถานภาพการเป็นสมาชิกของสหกรณ์ ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและกิจกรรมนันทนาการและการพักผ่อน ได้แก่ ตัวแปรด้านอายุ ระดับการศึกษา และจำนวนสมาชิกในครอบครัว

ปิ่นสอาด สหนาวิน (2553, บทคัดย่อ) การศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่เขตภาคกลาง และศึกษาปัจจัยด้านประชากร เศรษฐกิจ และสังคม ปัจจัยด้านการใช้หลักการสหกรณ์ และปัจจัยสนับสนุนจากภาครัฐ มีผลต่อคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร ผลการศึกษาพบว่า 1) สมาชิกสหกรณ์การเกษตรมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับที่ดี และมีคุณภาพชีวิตผ่านเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐาน อยู่ในระดับดี 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีบ้านอาศัย ด้านการมีสุขภาพที่ดี ด้านการร่วมใจพัฒนา ด้านการปลูกฝังค่านิยมไทย และด้านการฝึกฝนการศึกษา สำหรับด้านรายได้ก้าวหน้า อยู่ในระดับปานกลาง 2) ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิต ได้แก่ ปัจจัยด้านประชากร เศรษฐกิจ

และสังคม ปัจจัยด้านการใช้หลักการสหกรณ์ และปัจจัยสนับสนุนจากภาครัฐ สามารถอธิบายคุณภาพชีวิตของสหกรณ์การเกษตรได้ร้อยละ 32.0 โดยตัวแปร เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ การควบคุมโดยสมาชิกตามหลักประชาธิปไตย การปกครองตนเองและความเป็นอิสระ การศึกษา การฝึกอบรมข่าวสาร การเอื้ออาทรต่อชุมชน และการสนับสนุนจากภาครัฐ มีผลต่อคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จันทร์ตรี กฤษอาคม (2553, บทคัดย่อ) การศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตของชาวนาในเขตตำบลโนนพะยอม อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของชาวนา ในเขตตำบลโนนพะยอม อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ เกษตรกรผู้ประกอบอาชีพทำนา จำนวน 255 คน ผลการศึกษาพบว่า ชาวนาส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 51.0 อายุอยู่ระหว่าง 40-59 ปี มากที่สุด ร้อยละ 35.7 มีอายุเฉลี่ย 44.05 ปี มีสถานภาพสมรสคู่ ร้อยละ 85.1 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มากที่สุด ร้อยละ 74.9 ส่วนใหญ่มีสมาชิกครอบครัว 1-4 คน ร้อยละ 53.3 ประกอบอาชีพทำนาเป็นหลัก มีประสบการณ์การทำงานอยู่ในช่วง 21-30 ปี มากที่สุด ร้อยละ 34.9 มีประสบการณ์เฉลี่ย 21.59 ปี ชาวนามีรายได้น้อยกว่า 10,000 บาท/เดือน ร้อยละ 68.6 มีรายได้เฉลี่ย 7,699.41 บาท/เดือน มีรายจ่ายน้อยกว่า 10,000 บาท/เดือน มากที่สุด ร้อยละ 83.1 รายจ่ายเฉลี่ย 6,030.92 บาท/เดือน ชาวนามีหนี้สิน ร้อยละ 83.5 มีหนี้สินน้อยกว่า 50,000 บาท หนี้สินเฉลี่ย 49,762.75 บาท เมื่อพิจารณาคุณภาพชีวิตของชาวนาในภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ชาวนามีคุณภาพชีวิตในระดับดี คือ ด้านชีวิตครอบครัว ด้านที่มีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านชีวิตในชุมชน ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ด้านสุขภาพ ด้านชีวิตการทำงาน และด้านเศรษฐกิจ ตามลำดับ จากผลการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ชาวนามีคุณภาพชีวิตภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น พยาบาลชุมชน เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และผู้เกี่ยวข้อง ทุกหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลชาวนาควรร่วมมือกัน เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวนาให้ดีและอยู่ดีมีสุข

อัมพร ไทยจำ (2553, บทคัดย่อ) การศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตของเกษตรกร: กรณีศึกษาเกษตรกร ปลูกไม้ยูคาลิปตัส ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออก มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กันต่อคุณภาพชีวิต ใช้วิธีศึกษาจากเอกสารและการศึกษาวิจัยภาคสนาม ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ กลุ่มเกษตรกรที่ปลูกไม้ยูคาลิปตัสในเขตพื้นที่ภาคตะวันออก จำนวน 394 คน ผลจากการศึกษาเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรข้อมูลทั่วไปกับภาพรวมระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกร พบว่า ระดับการศึกษา สถานภาพทางครอบครัว รายได้ มีความสัมพันธ์ต่อระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกร โดยมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ส่วนเพศและอายุมีความสัมพันธ์ต่อระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรไม่แตกต่าง

และกลุ่มเกษตรกรมีระดับคุณภาพชีวิตในภาพรวม ด้านภาวะเศรษฐกิจ ด้านภาวะสุขภาพ คุณภาพชีวิตด้านภาวะสุขภาพ ในภาพรวม และคุณภาพชีวิตด้านชีวิตครอบครัวของเกษตรกร ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง แต่คุณภาพชีวิตด้านความสามารถในการประกอบอาชีพของเกษตรกร ในภาพรวมอยู่ในระดับต่ำ เกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้สึกที่มีความสุขในชีวิต มีความพอใจในตนเอง และมีความพอใจกับสุขภาพด้านร่างกาย ส่วนความสัมพันธ์ในชุมชน พบว่า มีความพอใจต่อการผูกมิตรกับคนอื่น และเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นที่เคารพนับถือของคนในชุมชน และมีการช่วยเหลือกันระหว่างเพื่อนบ้าน โดยภาพรวมเกษตรกรที่ปลูกไม้ยูคาลิปตัสในพื้นที่ภาคตะวันออก มีระดับคุณภาพชีวิตระดับสูงในทุกด้าน ข้อเสนอแนะจากการศึกษา ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับภาคการส่งเสริมการเกษตร และบริษัทเอกชนที่ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับไม้ยูคาลิปตัสควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาความสามารถในการประกอบอาชีพของเกษตรกรที่ปลูกไม้ยูคาลิปตัส ซึ่งหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและส่งเสริมการเกษตร ควรมาส่งเสริมด้านการศึกษาและให้ความรู้นอกระบบ และต่อเนื่องแก่กลุ่มเกษตรกร มีความรู้ที่เพียงพอต่อการประกอบอาชีพในภาคการเกษตรต่อไป

พรพรรณ โปธิไชยา และเกษราวัลณ์ นิลวางกูร (2554, บทคัดย่อ) การศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบจังหวัดร้อยเอ็ด การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาแบบผสมผสาน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบ ปัญหาและความต้องการในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบในจังหวัดร้อยเอ็ด เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 333 คน ที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย และการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 คน ที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติเชิงพรรณนา ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรผู้ปลูกยาสูบมีคุณภาพชีวิตในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง พิจารณาคุณภาพชีวิตรายด้าน พบว่า คุณภาพชีวิตอยู่ในระดับดีมี 3 ด้าน ได้แก่ คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพจิต รองลงมา คือ คุณภาพชีวิตด้านชีวิตครอบครัวและชุมชน คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ คุณภาพชีวิตที่อยู่ในระดับปานกลางมี 3 ด้าน ได้แก่ คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพกาย คุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ และคุณภาพชีวิตด้านการทำงาน จากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า ปัญหาที่ทำให้เกษตรกรผู้ปลูกยาสูบมีคุณภาพชีวิตปานกลาง ได้แก่ การมีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย ผลผลิตและราคาผลผลิตไม่ได้ตามเป้าหมายที่คาดหวัง การดูแลตนเองไม่เหมาะสม สิ่งที่เกษตรกรผู้ปลูกยาสูบต้องการให้มีขึ้นเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของตนเอง ได้แก่ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ การลดต้นทุนการผลิต เพิ่มราคารับซื้อยาสูบจากโรงงานยาสูบ การตรวจคัดกรองสารเคมีตกค้างในกระแสโลหิตอย่างสม่ำเสมอ การประกันราคายาสูบหรือกองทุนสวัสดิการช่วยเหลือต่าง ๆ จากหน่วยงานของรัฐ

กุสุมา โกศล (2555, บทคัดย่อ) การศึกษาวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยาง ในยุคเศรษฐกิจถดถอย ศึกษากรณีจังหวัดสุราษฎร์ธานี และนครศรีธรรมราช เป็นการศึกษาเชิงสำรวจและการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิต ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิต และเพื่อแสวงหาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยาง ในจังหวัดสุราษฎร์ธานีและนครศรีธรรมราชว่ามีคุณภาพชีวิตระดับใด มีปัจจัยอะไรที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิต และเพื่อนำผลการศึกษาวิจัยที่ได้เป็นแนวทางในการจัดทำและพัฒนาเครื่องมือชี้วัดคุณภาพชีวิต ตลอดจนการกำหนดโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเชิงสำรวจ เป็นเกษตรกรชาวสวนยางในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานีและนครศรีธรรมราช จำนวน 400 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน คือ การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ ส่วนการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เป็นการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในพื้นที่ทั้งสองจังหวัด รวม 12 คน ประกอบไปด้วย ผู้นำท้องถิ่นหรือชุมชน ผู้ที่ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือในหมู่บ้าน หรือผู้อาวุโส ในหมู่บ้าน และเกษตรกรชาวสวนยาง ซึ่งผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา เพื่อประกอบการอธิบาย ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลระหว่างเดือนเมษายน-มิถุนายน พ.ศ. 2553 สำหรับตัวแปรคุณภาพชีวิตที่ใช้เป็นเครื่องมือในการสำรวจคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยางในครั้งนี้ ได้มาจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับคุณภาพชีวิต ประกอบด้วยมิติต่าง ๆ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านชีวิตครอบครัว ด้านชีวิตการทำงาน ด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ด้านสุขภาพอนามัย และด้านชีวิตในชุมชน

พลศักดิ์ อินทร โยธา และภักดี บุญเจริญ (2555, บทคัดย่อ) การศึกษาวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยาง เป็นการศึกษาเชิงสำรวจเพื่อทราบถึงคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยางที่เข้าร่วมโครงการสงเคราะห์ปลูกยางพารา ทั้งในพื้นที่ปลูกยางเดิมในภาคใต้และพื้นที่ปลูกยางใหม่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อทราบถึงคุณภาพชีวิตของเกษตรกรทั้งสองภูมิภาคว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร ตั้งแต่ข้อมูลภูมิหลังประเด็นต่าง ๆ ทั้ง 8 มิติ ได้แก่

- 1) มิติด้านชีวิตครอบครัว
- 2) มิติด้านชีวิตการทำงาน
- 3) มิติด้านชีวิตในสังคม
- 4) มิติด้านชีวิตสุขภาพ
- 5) มิติด้านทรัพย์สิน
- 6) มิติด้านชีวิตตนเอง
- 7) มิติด้านชีวิตในท้องถิ่น
- 8) มิติด้านชีวิตในเมืองไทย

มีผลการศึกษาดังต่อไปนี้ 1) มิติด้านข้อมูลภูมิหลังของเกษตรกร เกษตรกรชาวสวนยางที่เข้าร่วมโครงการสงเคราะห์ปลูกยางพารา ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีช่วงอายุระหว่าง 41-50 ปี การศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา มีอาชีพหลัก คือ ทำสวนยางและทำนา ในครอบครัวของเกษตรกรชาวสวนยางเหล่านี้จะมีสมาชิกอยู่ร่วมกันประมาณ 4-6 คน มีรายได้และรายจ่ายที่พอ ๆ กัน โดยเฉลี่ยปีละ 4,000-

6,000 บาทต่อเดือน 2) มิติด้านความพึงพอใจในชีวิต 2.1) ด้านชีวิตในครอบครัวเกษตรกรชาวสวนยางส่วนใหญ่ มีความพึงพอใจต่อชีวิตในครอบครัวอยู่ในเกณฑ์ปานกลางถึงค่อนข้างสูง 2.2) ด้านชีวิตการทำงานเกษตรกรชาวสวนยางส่วนใหญ่ มีความพึงพอใจในชีวิตการทำงานอยู่ในเกณฑ์ปานกลางถึงค่อนข้างสูง 3) ด้านชีวิตในสังคมเกษตรกรชาวสวนยางส่วนใหญ่ มีความพึงพอใจต่อชีวิตในสังคมอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างสูงเกือบทุกประเด็น 4) ด้านชีวิตสุขภาพเกษตรกรชาวสวนยางส่วนใหญ่ มีความพึงพอใจในชีวิตสุขภาพของตน อยู่ในเกณฑ์ปานกลางเท่านั้น 5) ด้านทรัพย์สิน เกษตรกรชาวสวนยางส่วนใหญ่ มีความพึงพอใจในทรัพย์สิน อยู่ในเกณฑ์ปานกลางถึงค่อนข้างสูงเกือบทุกประเด็น 6) ด้านชีวิตตนเองเกษตรกรชาวสวนยางส่วนใหญ่ มีความพึงพอใจในชีวิตของตัวเองในประเด็นความสำเร็จตามเป้าหมายในชีวิต อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง 7) ด้านชีวิตในท้องถิ่นเกษตรกรชาวสวนยางส่วนใหญ่ มีความพึงพอใจในชีวิตที่ได้ทำนกอาศัยในท้องถิ่นของตัวเอง อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง 8) ด้านชีวิตในเมืองไทยเกษตรกรชาวสวนยางส่วนใหญ่ มีความพึงพอใจต่อการดำรงชีวิตอยู่ในเมืองไทยในเกณฑ์ปานกลางถึงค่อนข้างสูง ดังนั้น เมื่อสรุปในภาพรวมของความพึงพอใจในมิติต่าง ๆ ทั้ง 8 มิติ ของเกษตรกรชาวสวนยาง พบว่า มีความพึงพอใจทุกด้าน อยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น มีเพียงมิติเดียว คือ ด้านชีวิตในสังคมที่เกษตรกรมีความพึงพอใจในคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับค่อนข้างสูง เนื่องจากการดำรงชีวิตในชุมชนชนบทยังคงมีความช่วยเหลือเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน ชีวิตในชนบทมีสังคมที่มีความสัมพันธ์ด้วยความกลมเกลียวเหนียวแน่นกว่าชีวิตในสังคมเมือง

รวีสุธา ป้องกัน (2557, บทคัดย่อ) ในการศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรใน อปท. เขตอำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตการทำงานของ บุคลากรในสังกัด อปท. เขตอำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้มาเป็นแนวทางให้กับผู้บริหาร อปท. ได้นำไปประกอบการตัดสินใจกำหนดคนโยบายในการพัฒนาหรือส่งเสริมคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรในสังกัดได้ตรงกับเป้าหมายขององค์กรมากยิ่งขึ้น โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ สถานภาพที่ต่างกัน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 142 คน การวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบสถิติเชิงพรรณนา โดยใช้สถิติ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) และทดสอบความเบี่ยงเบนมาตรฐานด้วย t-test และ One-way ANOVA

ผลการศึกษาพบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านโอกาสในการพัฒนาขีดความสามารถของตนเอง เป็นอันดับแรก รองลงมา คือ ด้านสิทธิส่วนบุคคล

ด้าน โอกาสในการพัฒนาขีดความสามารถของตนเอง ด้านการทำงานร่วมกันและความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ด้านความก้าวหน้าและมั่นคงในงาน ด้านจังหวะชีวิต ด้านคุณภาพการทำงาน ที่มีความปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ ตามลำดับ และด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม เป็นอันดับสุดท้าย ผลการศึกษาเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล พบว่า บุคลากรที่มีเพศอายุ ระดับการศึกษา รายได้ สถานภาพ ที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง ไม่แตกต่างกัน

ปกรณ์ วามวณิชย์ (2557, บทคัดย่อ) คุณภาพชีวิตของประชาชน: กรณีศึกษาตำบลวารินชำราบและตำบลแสนสุข อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาคุณภาพชีวิตของประชาชน อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ทั้งนี้เพื่อเป็นการศึกษาถึงลักษณะคุณภาพชีวิตที่ดีและปัจจัยกำหนดคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยลักษณะของการมีคุณภาพชีวิตที่ดีนั้น สามารถวัดได้ด้วย “เครื่องชี้วัดความจำเป็นพื้นฐาน” (Basic minimum needs) โดยประกอบด้วยชุดคำถาม 24 ข้อ ประกอบกับการศึกษาถึงปัจจัยกำหนดคุณภาพชีวิต ซึ่งในการศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้ได้เลือกศึกษาประเด็นที่เป็นสาเหตุของคุณภาพชีวิต ได้แก่ ความเท่าเทียมกันทางสังคม ลักษณะการมีส่วนร่วมในชุมชน ระดับการพัฒนาของท้องถิ่น และการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนตำบลวารินชำราบ และประชาชนตำบลแสนสุข ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกวิธีศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative research) มาใช้ศึกษาถึงปรากฏการณ์คุณภาพชีวิต รวมทั้งสิ้น 395 ตัวอย่าง ด้วยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage sampling) ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้เทคนิคทางสถิติต่อไปนี้ คำนวณด้วย โปรแกรมคอมพิวเตอร์ทางสถิติ อันได้แก่ สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เพื่อแสดงข้อมูลพื้นฐานของตัวแปรต่าง ๆ ที่ศึกษา และการศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรด้วยการวิเคราะห์ Independent-samples, t-test, One-way ANOVA และ Pearson's product moment correlation coefficient เพื่อตอบวัตถุประสงค์และทดสอบสมมติฐาน

ผลการศึกษาปรากฏว่า คุณภาพชีวิตประชาชน ตำบลวารินชำราบ และตำบลแสนสุข อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี อธิบายได้ ดังนี้

1. คุณภาพชีวิตประชาชน ตำบลวารินชำราบและตำบลแสนสุข อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี อยู่ในระดับดี
2. คุณลักษณะประชากรที่แตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตไม่แตกต่าง จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ข้อมูลที่จำแนกตามกลุ่มเพศ สถานภาพสมรส จำนวนบุตร รายได้ และรายได้ต่อครัวเรือน ไม่มีความสัมพันธ์ต่อปัจจัยลักษณะคุณภาพชีวิต

3. ปัจจัยกำหนดคุณภาพชีวิต ได้แก่ ความเท่าเทียมกันในสังคม พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการดำเนินชีวิตชุมชน ระดับการพัฒนาของพื้นที่ และการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิต โดยพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการดำเนินชีวิตชุมชน ($r = 0.923$) และการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ($r = 0.917$) มีความสัมพันธ์ระดับสูงมาก ความเท่าเทียมกันในสังคม ($r = 0.591$) มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง และระดับการพัฒนาของพื้นที่ ($r = 0.287$) มีความสัมพันธ์ระดับต่ำมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ศุภรทิพย์ นิลารักษ์ (2557, บทคัดย่อ) การศึกษาเรื่อง “คุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยาง ภายในเขตพื้นที่จังหวัดตราด” การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยางภายในเขตพื้นที่ จังหวัดตราด และเพื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยางภายในเขตพื้นที่จังหวัดตราด จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อปี โดยวิธีการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้วิจัย ได้แก่ เกษตรกรชาวสวนยางที่ปลูกยางพาราในเขตพื้นที่จังหวัดตราด จำนวน 389 คน กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Yamane ทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติ t-test เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระที่มี 2 กลุ่ม และใช้สถิติ One-way ANOVA เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระที่มี 3 กลุ่มขึ้นไป และใช้ LSD (Least significant difference test) ทดสอบความแตกต่างรายคู่ หากพบมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย มีอายุ 31 ปีขึ้นไป-40 ปี จบการศึกษามัธยมศึกษา/ เทียบเท่า และมีรายได้ต่อปี 150,000 บาทขึ้นไป-200,000 บาท ผลการศึกษาโดยภาพรวม พบว่า เกษตรกรชาวสวนยางภายในเขตพื้นที่จังหวัดตราด มีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า คุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยางภายในเขตพื้นที่จังหวัดตราด ในด้านสุขภาพและหน้าที่ มีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับดีมาก เป็นอันดับแรก รองลงมา ด้านครอบครัว มีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับดีมาก ด้านจิตวิญญาณมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับดีมาก และอันดับสุดท้าย ด้านสังคมเศรษฐกิจ มีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับดีน้อย

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เกษตรกรชาวสวนยางที่มีเพศ ระดับการศึกษา และรายได้ ต่างกัน มีระดับคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน ส่วนเกษตรกรชาวสวนยางที่มีอายุต่างกัน มีระดับคุณภาพชีวิต แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ชลิต สานดิวารภณา (2558, บทคัดย่อ) การวิจัยครั้งนี้ได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกร ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกร จำนวน 400 คน ในพื้นที่ 7 อำเภอ ของจังหวัดปทุมธานี ซึ่งใช้เป็นตัวแทนของกลุ่มตัวอย่าง และปรากฏผลการวิจัยดังนี้ กลุ่มตัวอย่างมีคุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อนำมาพิจารณารายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวอยู่ในระดับมาก รองลงมา

คือ ด้านความสัมพันธ์ในชุมชน ด้านสุขภาพ ด้านความสามารถในการประกอบอาชีพ และด้านเศรษฐกิจ ตามลำดับ เมื่อนำมาพิจารณารายประเด็น ด้านเศรษฐกิจ พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ ไม่มีการทำบัญชีรายรับรายจ่ายประจำเดือน ไม่มีเงินเก็บออม มีภาระหนี้สิน ซึ่งกู้ยืมมาจากสถาบันการเงิน ภาครัฐ (ธกส.) และหนี้สินที่กู้ยืมถูกนำไปใช้เพื่อใช้จ่ายในชีวิตประจำ ด้านสุขภาพ พบว่า วันมากที่สุด ในแต่ละวัน ได้รับประทานอาหารครบ 5 หมู่ มากที่สุด ด้านความสามารถ ในการประกอบอาชีพ พบว่า เคยได้รับข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการเกษตรจากภาครัฐมากที่สุด ด้านความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว พบว่า เมื่อมีปัญหาสมาชิกในครอบครัว จะปรึกษาหารือกันมากที่สุด และด้านความสัมพันธ์ในชุมชน พบว่า มีความพอใจกับการผูกมิตร หรือเข้ากับคนอื่นมากที่สุด

สัมพันธ์ พลภักดิ์ และวิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2558, บทคัดย่อ) คุณภาพชีวิตเกษตรกร ของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการ 2) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการ และ 3) ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญทำให้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อให้บริการประชาชน ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประสบความสำเร็จ การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจที่ใช้ถาม แบบที่ผ่านการทดสอบมีค่าความเที่ยงตรงที่ระดับ 0.96 และมีค่าความเชื่อถือได้ที่ระดับ 0.95 เป็นเครื่องมือ ประชากร คือ ประชาชนในเขตเทศบาลนคร 4 แห่ง ได้แก่ นครบุรี นครราชสีมา เชียงใหม่ และหาดใหญ่ จำนวน 776,643 คน เลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรทาร์โรว์ ยามาเน่ได้ จำนวน 1,112 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทำการศึกษาระหว่างวันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2557 ถึง 31 มีนาคม พ.ศ. 2558 ผลการศึกษาพบว่า 1) ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่สำคัญ คือ ขาดความพร้อมในการให้บริการกรณีเกิดเหตุการณ์วิกฤติ เช่น น้ำท่วม 2) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการที่สำคัญ คือ ควรมีการเตรียมพร้อมและมีแผนงานเพื่อรองรับความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต และ 3) ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญทำให้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการประสบความสำเร็จ แบ่งเป็นปัจจัยภายใน ได้แก่ การที่ผู้บริหารของหน่วยงานมีภาวะความเป็นผู้นำสูง และปัจจัยภายนอก ได้แก่ การที่หน่วยงานเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ

ตารางที่ 2 ตัวแปรต้นกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตัวแปร	ชื่อวิจัย/ ชื่องานวิจัย	ผลการทดสอบ
เพศ	รวีสรา ป็องกัน (2557) คุณภาพชีวิต การทำงานของบุคลากรในองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอวัง จันทร์ จังหวัดระยอง	เพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพ ชีวิตการทำงาน ไม่แตกต่างกัน
เพศ	อัมพร ไทยขำ (2553) คุณภาพชีวิต ของเกษตรกร: กรณีศึกษาเกษตรกร ปลูกไม้ยูคาลิปตัสในเขตพื้นที่ ภาคตะวันออก	เพศของเกษตรกรที่ต่างกัน มีคุณภาพชีวิต ไม่แตกต่างกัน
เพศ	ปิ่นสอาด สหนาวิน (2553) คุณภาพชีวิต ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร	เพศของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร ต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
อายุ	ศุภรทิพย์ นิลารักษ์ (2557) คุณภาพชีวิต ของเกษตรกรชาวสวนยาง ภายในเขตพื้นที่จังหวัดตราด	เกษตรกรชาวสวนยางที่มีอายุต่างกัน มีระดับคุณภาพชีวิต แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
อายุ	อัมพร ไทยขำ (2553) คุณภาพชีวิต ของเกษตรกร: กรณีศึกษาเกษตรกร ปลูกไม้ยูคาลิปตัสในเขตพื้นที่ ภาคตะวันออก	อายุของเกษตรกรที่ต่างกัน มีคุณภาพชีวิต ไม่แตกต่างกัน
อายุ	พัชนี ยมาภัย (2550) คุณภาพชีวิต ของเกษตรกรในจังหวัดนครสวรรค์	เกษตรกรที่มีอายุแตกต่างกัน มีคุณภาพ ชีวิตโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
ระดับ การศึกษา	ศุภรทิพย์ นิลารักษ์ (2557) คุณภาพชีวิต ของเกษตรกรชาวสวนยาง ภายในเขตพื้นที่จังหวัดตราด	ระดับการศึกษาต่างกัน มีระดับคุณภาพชีวิต ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ตัวแปร	ชื่อวิจัย/ ชื่องานวิจัย	ผลการทดสอบ
ระดับการศึกษา	ปิ่นสอาด สหนาวิน (2553) คุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร	ระดับการศึกษาของสมาชิกที่ต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
ระดับการศึกษา	อัมพร ไทยขำ (2553) คุณภาพชีวิตของเกษตรกร: กรณีศึกษาเกษตรกรปลูกไม้ยูคาลิปตัสในเขตพื้นที่ภาคตะวันออก	ระดับการศึกษาของเกษตรกรที่ต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
รายได้	ศุภรทิพย์ นิลารักษ์ (2557) คุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยางภายในเขตพื้นที่ จังหวัดตราด	เกษตรกรชาวสวนยางที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีระดับคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน
รายได้	พัชนี ขมาภัย (2550) คุณภาพชีวิตของเกษตรกรในจังหวัดนครสวรรค์	รายได้ของครอบครัวแตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
รายได้	อัมพร ไทยขำ (2553) คุณภาพชีวิตของเกษตรกร: กรณีศึกษาเกษตรกรปลูกไม้ยูคาลิปตัสในเขตพื้นที่ภาคตะวันออก	รายได้ของเกษตรกรที่ต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
สถานภาพการสมรส	รวริศรา ป็องกัน (2557) คุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง	สถานภาพที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน
สถานภาพการสมรส	อัมพร ไทยขำ (2553) คุณภาพชีวิตของเกษตรกร: กรณีศึกษาเกษตรกรปลูกไม้ยูคาลิปตัสในเขตพื้นที่ภาคตะวันออก	สถานภาพทางครอบครัว มีความสัมพันธ์ต่อระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกร โดยมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05
สถานภาพการสมรส	ปกรณ์ วามวานิชย์ (2557) คุณภาพชีวิตของประชาชน : กรณีศึกษาดำบลวารินชำราบ และตำบลแสนสุข อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี	สถานภาพสมรส ไม่มีความสัมพันธ์ต่อปัจจัยลักษณะคุณภาพชีวิต

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ตัวแปร	ชื่อวิจัย/ ชื่องานวิจัย	ผลการทดสอบ
จำนวน บุตร	พัชนี ยมาภัย (2550) คุณภาพชีวิต ของเกษตรกรในจังหวัดนครสวรรค์	จำนวนสมาชิกในครอบครัวแตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
จำนวน บุตร	ปกรณ์ วามวานิชย์ (2557) คุณภาพชีวิต ของประชาชน : กรณีศึกษาดำบล วารินชำราบและตำบลแสนสุข อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี	จำนวนบุตรไม่มีความสัมพันธ์ต่อปัจจัย ลักษณะคุณภาพชีวิต

จากตารางเปรียบเทียบงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรอิสระ โดยผู้วิจัยตัดสินใจเลือกตัวแปร สำหรับงานวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตของเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน สถานภาพการสมรส และจำนวนบุตร

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี การศึกษาครั้งนี้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้ โดยมีวิธีการค้นคว้าตามลำดับ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้
6. เสนอผลการแปลผล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้วิจัย ได้แก่ เกษตรกรในเขตพื้นที่อำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี จำนวน 2,178 คน (อำเภอเขาคิชฌกูฏ, 2559)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ หัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรในเขตพื้นที่อำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี จำนวน 338 คน ซึ่งกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Yamane (1973) และได้กำหนดค่าความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 0.05 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างคำนวณได้ตามสูตรดังนี้

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

เมื่อ

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งกำหนดให้เท่ากับ 0.05

โดยแทนค่าลงในสูตรดังนี้

$$n = \frac{2,178}{1+2,178(0.05)^2}$$

$$n = 338$$

เมื่อได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ จำนวน 338 คน ผู้ศึกษาได้ดำเนินการโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (แบบจับฉลาก)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัย คือ แบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะของคำถามเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list) ให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบตามรายการ จำนวน 6 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน สถานภาพการสมรส และจำนวนบุตร

ตอนที่ 2 แบบสอบถามที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในด้านต่าง ๆ ตามระดับความคิดเห็น มี 4 ระดับ เกณฑ์การให้คะแนนตามมาตราส่วนประมาณ 4 ระดับ (Rating scale) จำนวน 20 ข้อ

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การสร้างและทดสอบเครื่องมือที่ใช้ศึกษาก่อนนำไปใช้ ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในด้านต่าง ๆ และวิธีการปฏิบัติงานจริง โดยกำหนดรายละเอียดคำถามในแบบสอบถามตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษาวิจัย 4 ด้าน ตามเกณฑ์ประเมินคุณภาพชีวิตของ Ferrans and Power (1992) ได้แก่ ด้านสุขภาพ และหน้าที่ ด้านสังคมและเศรษฐกิจ ด้านจิตวิญญาณ และด้านครอบครัว

2. จัดทำแบบสอบถามเป็นแบบคะแนนรวม 4 ระดับ แบบ Rating scale โดยให้เกษตรกรชาวสวนยางตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็น โดยใช้เกณฑ์แปลผลดังนี้

เห็นด้วยมากที่สุด ให้ 4 คะแนน

เห็นด้วยมาก ให้ 3 คะแนน

เห็นด้วยน้อย ให้ 2 คะแนน

เห็นด้วยน้อยที่สุด ให้ 1 คะแนน

3. ทดสอบความถูกต้องเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยนำแบบสอบถามไปอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของคำถามและความเหมาะสมสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการศึกษาวิจัย และลักษณะการใช้ภาษาแล้วนำมาปรับปรุง

4. นำแบบสอบถามฉบับร่างที่ได้ทำแก้ไขตามข้อเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษา
เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม โดยให้ตรงตามเนื้อหา การใช้ถ้อยคำ
ความชัดเจนของคำถาม ซึ่งผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ประกอบด้วย

4.1 รองศาสตราจารย์ ดร.พงษ์เสฐียร เหลืองอลงกต ตำแหน่ง ผู้อำนวยการศูนย์
การศึกษาจันทบุรี วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา

4.2 อาจารย์พรเทพ นามกร ตำแหน่ง อาจารย์ประจำวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ
มหาวิทยาลัยบูรพา

4.3 นางสาวธารทิพย์ ศรีบัวรอด ตำแหน่ง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

5. นำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง
จำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยการหาค่าความเที่ยงหรือความเชื่อถือได้
ของแบบสอบถาม (Reliability) แบบ Cronbach's alpha ได้ค่าความเที่ยงหรือความเชื่อถือได้
ของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.84 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามนี้มีความเชื่อถือได้ สามารถนำไปเก็บข้อมูล
ครั้งต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมโดยการส่งแบบสอบถามไปยังเกษตรกร
ในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี โดยผู้วิจัยได้ดำเนินขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจศูนย์จันทบุรี เพื่อขออนุญาตในการเก็บ
ข้อมูลเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี
2. ดำเนินการเก็บข้อมูลจากเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี
โดยการนำแบบสอบถามเข้าไปชี้แจงรายละเอียดและให้เกษตรกรได้ทำแบบสอบถามอย่างอิสระ
3. จำนวนแบบสอบถาม 338 ชุด สามารถเก็บคืนและตรวจสอบความสมบูรณ์ได้ทั้งหมด
338 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100
4. นำข้อมูลที่ได้อามาวิเคราะห์แปลผล

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีดังนี้

1. นำข้อมูลแบบสอบถามของเกษตรกรที่ได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ในการตอบคำถาม
แล้วนำมาลงรหัสข้อมูลและประมวลผลโดยโปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอ
ในรูปแบบตาราง

2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน สถานภาพการสมรส และจำนวนบุตร ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ และร้อยละ

3. วิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี สถิติที่ใช้ คือ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

เกณฑ์การแปลผล

เกณฑ์ในการแปลค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของตัวแปรต่าง ๆ ที่มีต่อระดับคุณภาพชีวิต ได้แบ่งระดับความคิดเห็นออกเป็น 4 ระดับ โดยการหาอันตรภาคชั้นดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ช่วงกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด}-\text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้นที่ต้องการ}} \\ &= \frac{4-1}{4} \\ &= 0.75 \end{aligned}$$

ดังนั้น จึงแปลความหมายของระดับคุณภาพชีวิตได้ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 3.26-4.00 หมายถึง เกษตรกรมีระดับคุณภาพชีวิตดีมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 2.51-3.25 หมายถึง เกษตรกรมีระดับคุณภาพชีวิตดีมาก

คะแนนเฉลี่ย 1.76-2.50 หมายถึง เกษตรกรมีระดับคุณภาพชีวิตดีน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.75 หมายถึง เกษตรกรมีระดับคุณภาพชีวิตดีน้อยที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตของเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี และ 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน สถานภาพการสมรส และจำนวนบุตร โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ หัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรในเขตพื้นที่อำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษา จำนวน 338 คน โดยใช้สูตรของ Yamane (1970) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์เป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐานและผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลลักษณะส่วนบุคคล

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	273	80.77
หญิง	65	19.23
รวม	338	100.00

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อายุ		
ต่ำกว่า 20 ปี	13	3.85
20 ปีขึ้นไป-30 ปี	53	15.68
31 ปีขึ้นไป-40 ปี	83	24.56
41 ปีขึ้นไป-50 ปี	89	26.32
51 ปีขึ้นไป-60 ปี	100	29.59
61 ปีขึ้นไป	-	-
รวม	338	100.00
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา/ มัธยมศึกษา	250	73.96
ปวช./ ปวส./ อนุปริญญา	76	22.49
ปริญญาตรี	12	3.55
สูงกว่าปริญญาตรี	-	-
รวม	338	100.00
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
ต่ำกว่า 10,000 บาท	12	3.55
10,001 บาทขึ้นไป-15,000 บาท	65	19.23
15,001 บาทขึ้นไป-20,000 บาท	100	29.59
20,001 บาทขึ้นไป-25,000 บาท	64	18.93
25,001 บาทขึ้นไป-30,000 บาท	83	24.56
30,001 บาทขึ้นไป	14	4.14
รวม	338	100.00
สถานภาพสมรส		
โสด	45	13.31
สมรส	253	74.85
แยกกันอยู่/ หม้าย/ หย่าร้าง	40	11.84
รวม	338	100.00

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
จำนวนบุตร		
ไม่มีบุตร	71	21.01
1-2 คน	221	65.38
3-4 คน	46	13.61
ตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป	-	-
รวม	338	100.00

จากตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามข้อมูล ลักษณะส่วนบุคคล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 80.77 มากกว่าเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 19.23 ส่วนใหญ่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป-60 ปี มากที่สุด ร้อยละ 29.59 เป็นอันดับแรก รองลงมา คือ อายุ 41 ปีขึ้นไป-50 ปี อายุ 31 ปีขึ้นไป-40 ปี อายุ 20 ปีขึ้นไป-30 ปี และอายุต่ำกว่า 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.32, 24.56, 15.68 และ 3.85 ตามลำดับ มีระดับการศึกษา ประถมศึกษา/ มัธยมศึกษา มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 73.96 เป็นอันดับแรก รองลงมา ระดับการศึกษา ปวช./ ปวส./ อนุปริญญา และปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 22.49 และ 3.55 ตามลำดับ มีรายได้เฉลี่ย ต่อเดือน 15,001 บาทขึ้นไป-20,000 บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 29.59 เป็นอันดับแรก รองลงมา คือ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 25,001 บาทขึ้นไป-30,000 บาท, 10,001 บาทขึ้นไป-15,000 บาท, 20,001 บาท ขึ้นไป-25,000 บาท, 30,001 บาทขึ้นไป และต่ำกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 24.56, 19.23, 18.93, 4.14 และ 3.55 ตามลำดับ มีสถานภาพการสมรส มากที่สุด คิดเป็น 74.85 รองลงมา คือ สถานภาพ โสด และแยกกันอยู่/ หม้าย/ หย่าร้าง คิดเป็นร้อยละ 13.31 และ 11.83 ตามลำดับ มีจำนวนบุตร 1-2 คน มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 65.38 รองลงมา คือ ไม่มีบุตร และจำนวนบุตร 3-4 คน คิดเป็นร้อยละ 21.01 และ 13.61 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี

ตารางที่ 4 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณภาพชีวิตของเกษตรกร ในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี ด้านสุขภาพและหน้าที่

ด้านสุขภาพและหน้าที่	ระดับคุณภาพชีวิต				\bar{X}	SD	แปลความ	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด				
1. ท่านคิดว่าร่างกายของท่าน เอื้อต่อการประกอบอาชีพเกษตรกร	79 (23.37)	259 (76.63)	-	-	3.23	0.42	มาก	1
2. ท่านมีเวลาพักผ่อนเพียงพอ ใน 1 วัน	71 (21.01)	267 (78.99)	-	-	3.21	0.41	มาก	2
3. ท่านตรวจสอบสุขภาพประจำปี ทุกครั้ง	71 (21.01)	261 (77.22)	6 (1.78)	-	3.19	0.44	มาก	3
4. ท่านมีร่างกายสุขภาพที่สมบูรณ์ และแข็งแรง	51 (15.09)	281 (83.14)	6 (1.78)	-	3.13	0.39	มาก	5
5. ท่านรับประทานอาหาร ที่มีประโยชน์ ครบ 5 หมู่	68 (20.12)	250 (73.96)	20 (5.92)	-	3.14	0.49	มาก	4
ภาพรวม					3.18	0.35	มาก	

จากตารางที่ 4 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี ด้านสุขภาพและหน้าที่ พบว่า เกษตรกรมีระดับคุณภาพชีวิตดีมาก ($\bar{X} = 3.18$, $SD = 0.35$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียด สรุปได้ดังนี้

คุณภาพชีวิตของเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี มีระดับคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพและหน้าที่ อันดับแรก คือ ร่างกายของท่านเอื้อต่อการประกอบอาชีพเกษตรกร มีระดับคุณภาพชีวิตดีมาก ($\bar{X} = 3.23$, $SD = 0.42$) รองลงมา คือ มีเวลาพักผ่อนเพียงพอใน 1 วัน มีระดับคุณภาพชีวิตดีมาก ($\bar{X} = 3.21$, $SD = 0.41$) ตรวจสอบสุขภาพประจำปีทุกครั้ง มีระดับคุณภาพชีวิตดีมาก ($\bar{X} = 3.19$, $SD = 0.44$) รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ ครบ 5 หมู่ มีระดับคุณภาพชีวิตดีมาก ($\bar{X} = 3.14$, $SD = 0.49$) และมีร่างกายสุขภาพที่สมบูรณ์และแข็งแรง มีระดับคุณภาพชีวิตดีมาก ($\bar{X} = 3.13$, $SD = 0.39$) เป็นอันดับสุดท้าย

ตารางที่ 5 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณภาพชีวิตของเกษตรกร
ในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี ด้านสังคมเศรษฐกิจ

ด้านสังคมเศรษฐกิจ	ระดับคุณภาพชีวิต				\bar{X}	SD	แปลความ	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด				
1. ท่านคิดว่าราคาผลผลิต มีความคุ้มค่าต่อการลงทุน	151 (44.67)	172 (50.89)	15 (4.44)	-	3.40	0.57	มากที่สุด	4
2. ท่านคิดว่าฐานะทางการเงิน ของครอบครัวท่านมีรายได้ มากกว่ารายจ่าย	168 (49.75)	155 (45.70)	15 (4.55)	-	3.45	0.58	มากที่สุด	2
3. ท่านคิดว่ารายได้ที่ท่านได้ จากการเกษตรเพียงพอ ต่อการดำรงชีวิตของท่าน และครอบครัว	136 (40.20)	183 (54.10)	19 (5.60)	-	3.35	0.58	มากที่สุด	5
4. ท่านคิดว่ารายได้จาก การประกอบอาชีพเกษตรกร มีความมั่นคง	145 (42.09)	193 (57.10)	-	-	3.43	0.50	มากที่สุด	3
5. ท่านคิดว่าสามารถขายผลผลิต ทางการเกษตร ได้ราคาที่สม่าเสมอ ทั้งปี	173 (51.18)	159 (47.04)	6 (1.78)	-	3.49	0.54	มากที่สุด	1
ภาพรวม					3.42	0.44	มากที่สุด	

จากตารางที่ 5 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณภาพชีวิต
ของเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี ด้านสังคมเศรษฐกิจ พบว่า เกษตรกรมีระดับ
คุณภาพชีวิตดีมากที่สุด ($\bar{X} = 3.42$, $SD = 0.44$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียด สรุปได้ดังนี้

คุณภาพชีวิตของเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี มีระดับคุณภาพชีวิต
ด้านสังคมเศรษฐกิจ อันดับแรก คือ สามารถขายผลผลิตทางการเกษตรได้ราคาที่สม่าเสมอทั้งปี
มีระดับคุณภาพชีวิตดีมากที่สุด ($\bar{X} = 3.49$, $SD = 0.54$) รองลงมา คือ ฐานะทางการเงินของครอบครัว
ท่านมีรายได้มากกว่ารายจ่าย มีระดับคุณภาพชีวิตดีมากที่สุด ($\bar{X} = 3.45$, $SD = 0.58$) รายได้จาก
การประกอบอาชีพเกษตรกรมีความมั่นคง มีระดับคุณภาพชีวิตดีมากที่สุด ($\bar{X} = 3.43$, $SD = 0.50$)
ราคาผลผลิตมีความคุ้มค่าต่อการลงทุน มีระดับคุณภาพชีวิตดีมากที่สุด ($\bar{X} = 3.40$, $SD = 0.57$)
และรายได้ที่ท่านได้จากการเกษตรเพียงพอต่อการดำรงชีวิตของท่านและครอบครัว มีระดับคุณภาพ
ชีวิตดีมากที่สุด ($\bar{X} = 3.35$, $SD = 0.58$) เป็นอันดับสุดท้าย

ตารางที่ 6 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณภาพชีวิตของเกษตรกร
ในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี ด้านจิตวิญญาณ

ด้านจิตวิญญาณ	ระดับคุณภาพชีวิต				\bar{X}	SD	แปลความ	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด				
1. ท่านคิดว่าอาชีพเกษตรกร ทำให้ท่านมีชีวิตที่ดีขึ้น	100 (29.59)	219 (64.79)	19 (5.62)	-	3.24	0.54	มากที่สุด	5
2. ท่านใช้หลักคุณธรรมเป็นเครื่อง ยึดเหนี่ยวจิตใจและควบคุมตนเอง	117 (34.62)	215 (63.61)	6 (1.78)	-	3.33	0.51	มากที่สุด	4
3. ท่านมีความสุขและภูมิใจ กับคุณภาพชีวิตที่เป็นอยู่	130 (38.46)	201 (59.47)	7 (2.07)	-	3.36	0.52	มากที่สุด	3
4. ท่านมีการดำเนินชีวิต แบบเศรษฐกิจพอเพียง	177 (52.37)	155 (45.86)	6 (1.78)	-	3.51	0.54	มากที่สุด	1
5. ท่านอยากประกอบอาชีพ เกษตรกรต่อไปเรื่อย ๆ	170 (50.30)	162 (47.93)	6 (1.77)	-	3.49	0.53	มากที่สุด	2
	ภาพรวม				3.38	0.39	มากที่สุด	

จากตารางที่ 6 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี ด้านจิตวิญญาณ พบว่า เกษตรกรมีระดับคุณภาพชีวิตดีมากที่สุด ($\bar{X} = 3.38$, $SD = 0.39$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียด สรุปได้ดังนี้

คุณภาพชีวิตของเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี มีระดับคุณภาพชีวิตด้านจิตวิญญาณ อันดับแรก คือ การดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง มีระดับคุณภาพชีวิตดีมากที่สุด ($\bar{X} = 3.51$, $SD = 0.54$) รองลงมา คือ อยากประกอบอาชีพเกษตรกรต่อไปเรื่อย ๆ มีระดับคุณภาพชีวิตดีมากที่สุด ($\bar{X} = 3.49$, $SD = 0.53$) มีความสุขและภูมิใจกับคุณภาพชีวิตที่เป็นอยู่ มีระดับคุณภาพชีวิตดีมากที่สุด ($\bar{X} = 3.36$, $SD = 0.52$) ใช้หลักคุณธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจและควบคุมตนเอง มีระดับคุณภาพชีวิตดีมากที่สุด ($\bar{X} = 3.33$, $SD = 0.51$) และอาชีพเกษตรกรทำให้ท่านมีชีวิตที่ดีขึ้น มีระดับคุณภาพชีวิตดีมากที่สุด ($\bar{X} = 3.24$, $SD = 0.54$) เป็นอันดับสุดท้าย

ตารางที่ 7 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณภาพชีวิตของเกษตรกร
ในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี ด้านครอบครัว

ด้านครอบครัว	ระดับคุณภาพชีวิต				\bar{X}	SD	แปลความ	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด				
1. ท่านคิดว่าสมาชิกในครอบครัว ของท่านมีความเข้าใจกันดี และมีความผูกพันต่อกัน	109 (32.25)	203 (60.06)	26 (7.69)	-	3.25	0.58	มากที่สุด	4
2. ท่านและญาติ ๆ มีโอกาส ไปมาหาสู่กันอย่างสม่ำเสมอ	149 (44.08)	171 (50.59)	18 (5.33)	-	3.39	0.59	มากที่สุด	3
3. ท่านสามารถขอความช่วยเหลือ จากญาติพี่น้องได้	148 (43.79)	178 (52.66)	12 (3.55)	-	3.40	0.56	มากที่สุด	2
4. ท่านมีกิจกรรมร่วมกับ ครอบครัวเป็นประจำ	162 (47.93)	170 (50.30)	6 (1.78)	-	3.46	0.53	มากที่สุด	1
5. ท่านคิดว่าการมีเวลา ให้ครอบครัวเป็นสิ่งสำคัญ	161 (47.63)	171 (50.59)	6 (1.78)	-	3.46	0.53	มากที่สุด	1
ภาพรวม					3.39	0.44	มากที่สุด	

จากตารางที่ 7 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณภาพชีวิต
ของเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี ด้านครอบครัว พบว่า เกษตรกรมีระดับ
คุณภาพชีวิตดีมากที่สุด ($\bar{X} = 3.39$, $SD = 0.44$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียด สรุปได้ดังนี้

คุณภาพชีวิตของเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี มีระดับคุณภาพชีวิต
ด้านครอบครัว อันดับแรก คือ มีกิจกรรมร่วมกับครอบครัวเป็นประจำ และการมีเวลาให้ครอบครัว
เป็นสิ่งสำคัญ มีระดับคุณภาพชีวิตดีมากที่สุด ($\bar{X} = 3.46$, $SD = 0.53$) รองลงมา คือ ขอความช่วยเหลือ
จากญาติพี่น้องได้ มีระดับคุณภาพชีวิตดีมากที่สุด ($\bar{X} = 3.40$, $SD = 0.56$) ท่านและญาติ ๆ มีโอกาส
ไปมาหาสู่กันอย่างสม่ำเสมอ มีระดับคุณภาพชีวิตดีมากที่สุด ($\bar{X} = 3.39$, $SD = 0.59$) และสมาชิก
ในครอบครัวของท่านมีความเข้าใจกันดีและมีความผูกพันต่อกัน มีระดับคุณภาพชีวิตดีมากที่สุด
($\bar{X} = 3.25$, $SD = 0.58$) เป็นอันดับสุดท้าย

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี โดยภาพรวม

คุณภาพชีวิตของเกษตรกร ในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี	\bar{X}	SD	แปลความ	อันดับ
1. ด้านสุขภาพและหน้าที่	3.18	0.35	มาก	4
2. ด้านสังคมและเศรษฐกิจ	3.42	0.44	มากที่สุด	1
3. ด้านจิตวิญญาณ	3.38	0.39	มากที่สุด	3
4. ด้านครอบครัว	3.39	0.44	มากที่สุด	2
ภาพรวม	3.35	0.27	มากที่สุด	

จากตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี โดยภาพรวม พบว่า เกษตรกรมีระดับคุณภาพชีวิตดีมากที่สุด ($\bar{X} = 3.35$, $SD = 0.27$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียด สรุปได้ดังนี้

คุณภาพชีวิตของเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี ด้านสังคมและเศรษฐกิจ มีระดับคุณภาพชีวิตดีมากที่สุด ($\bar{X} = 3.42$, $SD = 0.44$) เป็นอันดับแรก รองลงมา คือ ด้านครอบครัว มีระดับคุณภาพชีวิตดีมากที่สุด ($\bar{X} = 3.39$, $SD = 0.44$) ด้านจิตวิญญาณ มีระดับคุณภาพชีวิตดีมากที่สุด ($\bar{X} = 3.38$, $SD = 0.39$) ตามลำดับ และด้านสุขภาพและหน้าที่ มีระดับคุณภาพชีวิตดีมากที่สุด ($\bar{X} = 3.18$, $SD = 0.35$) เป็นอันดับสุดท้าย

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐานและผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี

สมมติฐานที่ 1 เกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรีที่มีเพศต่างกัน มีคุณภาพชีวิต แตกต่างกัน

ตารางที่ 9 การเปรียบเทียบเพศกับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี

เพศ	จำนวน	\bar{X}	SD	t	Sig.
ชาย	273	3.32	0.25	-3.24	0.00
หญิง	65	3.46	0.32		

* $p \leq .05$

จากตารางที่ 9 การเปรียบเทียบเพศกับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ 0.00 แสดงว่า เกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี ที่มีเพศต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 2 เกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี ที่มีอายุต่างกัน มีคุณภาพชีวิต แตกต่างกัน

ตารางที่ 10 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	4	1.64	0.41	6.03	0.00
ภายในกลุ่ม	333	22.63	0.07		
รวม	337	24.27			

* $p \leq .05$

จากตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามอายุ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ 0.00 แสดงว่า เกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี ที่มีอายุต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย และได้ทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธี LSD (Least significant difference test) ได้ผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Post hoc) ของค่าเฉลี่ยของคุณภาพชีวิตของเกษตรกร
ในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามอายุ

อายุ	\bar{X}	ต่ำกว่า 20 ปี	20 ปีขึ้นไป-30 ปี	31 ปีขึ้นไป-40 ปี	41 ปีขึ้นไป-50 ปี	51 ปีขึ้นไป-60 ปี	61 ปีขึ้นไป
ต่ำกว่า 20 ปี	3.29	-					
20 ปีขึ้นไป-30 ปี	3.44		-	0.17*		0.15*	
31 ปีขึ้นไป-40 ปี	3.28			-	-0.14*		
41 ปีขึ้นไป-50 ปี	3.42				-	0.12*	
51 ปีขึ้นไป-60 ปี	3.30						
61 ปีขึ้นไป	3.35						

จากตารางที่ 11 เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการทดสอบ LSD (Least significant difference test) พบว่า เกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี ที่มีอายุต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่

คู่ที่ 1 เกษตรกรที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป-30 ปี มีระดับคุณภาพชีวิตแตกต่างกับเกษตรกรที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป-60 ปี

คู่ที่ 2 เกษตรกรที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป-30 ปี มีระดับคุณภาพชีวิตแตกต่างกับเกษตรกรที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป-60 ปี

คู่ที่ 3 เกษตรกรที่มีอายุ 31 ปีขึ้นไป-40 ปี มีระดับคุณภาพชีวิตแตกต่างกับเกษตรกรที่มีอายุ 41 ปีขึ้นไป-50 ปี

คู่ที่ 4 เกษตรกรที่มีอายุ 41 ปีขึ้นไป-50 ปี มีระดับคุณภาพชีวิตแตกต่างกับเกษตรกรที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป-60 ปี

สมมติฐานที่ 3 เกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีคุณภาพชีวิต แตกต่างกัน

ตารางที่ 12 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคุณภาพชีวิต
ของเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	2	4.37	2.18	36.74	0.00
ภายในกลุ่ม	335	19.90	0.06		
รวม	337	24.27			

* $p \leq .05$

จากตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ 0.00 แสดงว่า เกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย และได้ทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธี LSD (Least significant difference test) ได้ผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Post hoc) ของค่าเฉลี่ยของคุณภาพชีวิตของเกษตรกร
ในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	\bar{X}	ประถมศึกษา/ มัธยมศึกษา	ปวช./ ปวส./ อนุปริญญา	ปริญญาตรี	สูงกว่า ปริญญาตรี
ประถมศึกษา/ มัธยมศึกษา	3.32	-		-0.55*	
ปวช./ ปวส./อนุปริญญา	3.19	-0.10*	-	-0.65*	
ปริญญาตรี	3.83			-	
สูงกว่าปริญญาตรี	3.32				-

จากตารางที่ 13 เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการทดสอบ LSD (Least significant difference test) พบว่า เกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ได้แก่

คู่ที่ 1 เกษตรกรที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา/ มัธยมศึกษา มีระดับคุณภาพชีวิตแตกต่างกับเกษตรกรที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี

คู่ที่ 2 เกษตรกรที่มีระดับการศึกษา ปวช./ ปวส./ อนุปริญญา มีระดับคุณภาพชีวิตแตกต่างกับเกษตรกรที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา/ มัธยมศึกษา

คู่ที่ 3 เกษตรกรที่มีระดับการศึกษา ปวช./ ปวส./ อนุปริญญา มีระดับคุณภาพชีวิตแตกต่างกับเกษตรกรที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี

สมมติฐานที่ 4 เกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี ที่มีรายได้ต่างกัน มีคุณภาพชีวิต แตกต่างกัน

ตารางที่ 14 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	5	5.54	1.11	19.66	0.00
ภายในกลุ่ม	332	18.72	0.06		
รวม	337	24.27			

* $p \leq .05$

จากตารางที่ 14 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ 0.00 แสดงว่า เกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย และได้ทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธี LSD (Least significant difference test) ได้ผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Post hoc) ของค่าเฉลี่ยของคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	\bar{X}	ต่ำกว่า 10,000 บาท	10,001 บาทขึ้นไป-	15,001 บาทขึ้นไป-	20,001 บาทขึ้นไป-	25,001 บาทขึ้นไป-	30,001 บาทขึ้นไป
			15,000 บาท	20,000 บาท	25,000 บาท	30,000 บาท	
ต่ำกว่า 10,000 บาท	3.06		-0.29*	-0.35*	-0.17*	-0.35*	
10,001 บาทขึ้นไป-15,000 บาท	3.33		-		0.12*		0.48*
15,001 บาทขึ้นไป-20,000 บาท	3.37			-			0.53*
20,001 บาทขึ้นไป-25,000 บาท	3.19					-0.17*	0.35*
25,001 บาทขึ้นไป-30,000 บาท	3.38	0.35*					0.53*
30,001 บาทขึ้นไป	2.82						

จากตารางที่ 15 เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการทดสอบ LSD (Least significant difference test) พบว่า เกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรีที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่

คู่ที่ 1 เกษตรกรที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท มีระดับคุณภาพชีวิตแตกต่างกับเกษตรกรที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 บาทขึ้นไป-15,000 บาท

คู่ที่ 2 เกษตรกรที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท มีระดับคุณภาพชีวิตแตกต่างกับเกษตรกรที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001 บาทขึ้นไป-20,000 บาท

คู่ที่ 3 เกษตรกรที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท มีระดับคุณภาพชีวิตแตกต่างกับเกษตรกรที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001 บาทขึ้นไป-25,000 บาท

คู่ที่ 4 เกษตรกรที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท มีระดับคุณภาพชีวิตแตกต่างกับเกษตรกรที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 25,001 บาทขึ้นไป-30,000 บาท

คู่ที่ 5 เกษตรกรที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 บาทขึ้นไป-15,000 บาท มีระดับคุณภาพชีวิตแตกต่างกับเกษตรกรที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001 บาทขึ้นไป-25,000 บาท

คู่ที่ 6 เกษตรกรที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 บาทขึ้นไป-15,000 บาท มีระดับคุณภาพชีวิตแตกต่างกับเกษตรกรที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,001 บาทขึ้นไป

คู่ที่ 7 เกษตรกรที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001 บาทขึ้นไป-20,000 บาท มีระดับคุณภาพชีวิตแตกต่างกับเกษตรกรที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,001 บาทขึ้นไป

คู่ที่ 8 เกษตรกรที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001 บาทขึ้นไป-25,000 บาท มีระดับคุณภาพชีวิตแตกต่างกับเกษตรกรที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 25,001 บาทขึ้นไป-30,000 บาท

คู่ที่ 9 เกษตรกรที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001 บาทขึ้นไป-25,000 บาท มีระดับคุณภาพชีวิตแตกต่างกับเกษตรกรที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,001 บาทขึ้นไป

คู่ที่ 10 เกษตรกรที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 25,001 บาทขึ้นไป-30,000 บาท มีระดับคุณภาพชีวิตแตกต่างกับเกษตรกรที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท

คู่ที่ 11 เกษตรกรที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 25,001 บาทขึ้นไป-30,000 บาท มีระดับคุณภาพชีวิตแตกต่างกับเกษตรกรที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,001 บาทขึ้นไป

สมมติฐานที่ 5 เกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี ที่มีสถานภาพการสมรสต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน

ตารางที่ 16 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคุณภาพชีวิตของเกษตรกร
ในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามสถานภาพการสมรส

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	2	1.55	0.77	11.43	0.00
ภายในกลุ่ม	335	22.72	0.07		
รวม	337	24.27			

* $p \leq .05$

จากตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามสถานภาพการสมรส พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ 0.00 แสดงว่า เกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี ที่มีสถานภาพการสมรสต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย และได้ทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธี LSD (Least significant difference test) ได้ผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Post hoc) ของค่าเฉลี่ยของคุณภาพชีวิตของเกษตรกร
ในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามสถานภาพการสมรส

สถานภาพการสมรส	\bar{X}	โสด	สมรส	แยกกันอยู่/ หม้าย/ หย่าร้าง
โสด	3.38		0.14*	0.27*
สมรส	3.31		-	0.13*
แยกกันอยู่/ หม้าย/ หย่าร้าง	3.12			-

จากตารางที่ 17 เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการทดสอบ LSD (Least significant difference test) พบว่า เกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรีที่มีสถานภาพการสมรสต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่

คู่ที่ 1 เกษตรกรที่มีสถานภาพโสด มีระดับคุณภาพชีวิตแตกต่างกับเกษตรกรที่มีสถานภาพสมรส/ หม้าย/ หย่าร้าง

คู่ที่ 2 เกษตรกรที่มีสถานภาพโสด มีระดับคุณภาพชีวิตแตกต่างกับเกษตรกรที่มีสถานภาพ
แยกกันอยู่

คู่ที่ 3 เกษตรกรที่มีสถานภาพสมรส มีระดับคุณภาพชีวิตแตกต่างกับเกษตรกรที่มีสถานภาพ
แยกกันอยู่/ หม้าย/ หย่าร้าง

สมมติฐานที่ 6 เกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี ที่มีจำนวนบุตรต่างกัน
มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน

ตารางที่ 18 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคุณภาพชีวิตของเกษตรกร
ในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามจำนวนบุตร

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	2	1.65	0.82	12.19	0.00
ภายในกลุ่ม	335	22.62	0.07		
รวม	337	24.27			

* $p \leq .05$

จากตารางที่ 18 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของ
คุณภาพชีวิตของเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามจำนวนบุตร
พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ 0.00 แสดงว่า เกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี ที่มีจำนวนบุตร
ต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย และได้ทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบ
รายคู่ด้วยวิธี LSD (Least significant difference test) ได้ผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ตารางที่ 19 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Post hoc) ของค่าเฉลี่ยของคุณภาพชีวิตของเกษตรกร
ในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามจำนวนบุตร

จำนวนบุตร	\bar{X}	ไม่มีบุตร	1-2 คน	3-4 คน	ตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป
ไม่มีบุตร	3.37		0.07*	-0.13*	
1-2 คน	3.30			-0.20*	
3-4 คน	3.51				-
ตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป	3.35				

จากตารางที่ 19 เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการทดสอบ LSD (Least significant difference test) พบว่า เกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรีที่มีจำนวนบุตรต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่

คู่ที่ 1 เกษตรกรที่มีจำนวนไม่มีบุตร มีระดับคุณภาพชีวิตแตกต่างกับเกษตรกรที่มีจำนวนบุตร 1-2 คน

คู่ที่ 2 เกษตรกรที่มีจำนวนไม่มีบุตร มีระดับคุณภาพชีวิตแตกต่างกับเกษตรกรที่มีจำนวนบุตร 3-4 คน

คู่ที่ 3 เกษตรกรที่มีจำนวนบุตร 1-2 คน มีระดับคุณภาพชีวิตแตกต่างกับเกษตรกรที่มีจำนวนบุตร 3-4 คน

ตารางที่ 20 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	ผลการทดสอบ สมมติฐาน
1. เกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรีที่มีเพศต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐาน
2. เกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรีที่มีอายุต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐาน
3. เกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรีที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐาน
4. เกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรีที่มีรายได้ต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐาน
5. เกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรีที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐาน
6. เกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรีที่มีจำนวนบุตรต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐาน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตของเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน สถานภาพการสมรส และจำนวนบุตร โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ หัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรในเขตพื้นที่อำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี จำนวน 338 คน โดยใช้สูตรของ Yamane (1970) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) สถิติเชิงอนุมาน โดยใช้สถิติ t-test สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระที่มี 2 กลุ่ม และใช้สถิติ One-way ANOVA สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระที่มี 3 กลุ่มขึ้นไป

สรุปผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุ 51 ปีขึ้นไป-60 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา/ มัธยมศึกษา มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001 บาทขึ้นไป-20,000 บาท มีสถานภาพสมรส มีจำนวนบุตร 1-2 คน

ส่วนที่ 2 ระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี

คุณภาพชีวิตของเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี โดยภาพรวม พบว่าเกษตรกรมีระดับคุณภาพชีวิตดีมากที่สุด เมื่อพิจารณาในรายละเอียด สรุปได้ดังนี้

เกษตรกรมีระดับคุณภาพชีวิต ในด้านสังคมและเศรษฐกิจ มีระดับคุณภาพชีวิตดีมากที่สุด เป็นอันดับแรก รองลงมา คือ ด้านครอบครัว มีระดับคุณภาพชีวิตดีมากที่สุด ด้านจิตวิญญาณ มีระดับคุณภาพชีวิตดีมากที่สุด ตามลำดับ และด้านสุขภาพและหน้าที่ มีระดับคุณภาพชีวิตดีมาก เป็นอันดับสุดท้าย

ส่วนที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน สถานภาพการสมรส และจำนวนบุตร ดังนี้

1. เกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรีที่มีเพศต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย
2. เกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรีที่มีอายุต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย
3. เกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรีที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย
4. เกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรีที่มีรายได้ต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย
5. เกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรีที่มีสถานภาพการสมรสต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย
6. เกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรีที่มีจำนวนบุตรต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี
จากการวิจัยพบว่า คุณภาพชีวิตของเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี โดยภาพรวม พบว่า เกษตรกรมีระดับคุณภาพชีวิตดีมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของเพ็ญภา คุ่มโหมด (อ้างถึงใน บทคัดย่อ, 2551) การศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม พบว่า มีคุณภาพชีวิตในระดับสูง ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยของพรพรรณ โพธิ์ไชยา และเกษราวัฒน์ นิลรวงกูร (อ้างถึงใน บทคัดย่อ, 2554) การศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบจังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรผู้ปลูกยาสูบมีคุณภาพชีวิตในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ในความคิดเห็นของผู้วิจัยเห็นว่า เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดี เนื่องจากมีความรู้สึกมีความสุขในการดำเนินชีวิตที่เกิดขึ้นจากความพึงพอใจกับชีวิตที่เป็นอยู่ ซึ่งสามารถอภิปรายเป็นรายด้าน ดังนี้

- 1.1 ด้านสุขภาพและหน้าที่ พบว่า เกษตรกรมีระดับคุณภาพชีวิตดีมาก ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยของพุดศักดิ์ อินทร โยธา และภักดี บุญเจริญ (อ้างถึงใน บทคัดย่อ, 2555) การศึกษาวิจัยเรื่อง

คุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยาง ด้านชีวิตสุขภาพเกษตรกรชาวสวนยางส่วนใหญ่ มีความพึงพอใจในชีวิตสุขภาพของตนอยู่ในเกณฑ์ปานกลางเท่านั้น ในความคิดเห็นของผู้วิจัยเห็นว่า เกษตรกรมีเวลาพักผ่อนเพียงพอ มีร่างกายสุขภาพที่สมบูรณ์และแข็งแรง และได้รับอาหารที่ครบ 5 หมู่ จึงทำให้เกษตรกรมีระดับคุณภาพชีวิตดีมาก

1.2 ด้านสังคมและเศรษฐกิจ พบว่า เกษตรกรมีระดับคุณภาพชีวิตดีมากที่สุด ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยของสุรทธิชัย นิลารักษ์ (บทคัดย่อ, 2557) การศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยางภายในเขตพื้นที่จังหวัดตราด ด้านสังคมเศรษฐกิจมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับดีน้อย ในความคิดเห็นของผู้วิจัยเห็นว่า เกษตรกรได้รับราคาผลผลิตมีความคุ้มค่าต่อการลงทุน รายได้จากการประกอบอาชีพเกษตรกรมีความมั่นคง และสามารถขายผลผลิตทางการเกษตรได้ราคาที่ดีสม่ำเสมอทั้งปี จึงทำให้เกษตรกรมีระดับคุณภาพชีวิตดีมาก

1.3 ด้านจิตวิญญาณ พบว่า เกษตรกรมีระดับคุณภาพชีวิตดีมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของสุรทธิชัย นิลารักษ์ (บทคัดย่อ, 2557) การศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยางภายในเขตพื้นที่จังหวัดตราด พบว่า ด้านจิตวิญญาณมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับดีมาก ในความคิดเห็นของผู้วิจัยเห็นว่า เกษตรกรมีการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงมีความสุข และภูมิใจกับคุณภาพชีวิตที่เป็นอยู่ และใช้หลักคุณธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ จึงทำให้เกษตรกรมีระดับคุณภาพชีวิตดีมาก

1.4 ด้านครอบครัว พบว่า เกษตรกรมีระดับคุณภาพชีวิตดีมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของสุรทธิชัย นิลารักษ์ (บทคัดย่อ, 2557) การศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยางภายในเขตพื้นที่จังหวัดตราด พบว่า ด้านครอบครัวมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับดีมาก ในความคิดเห็นของผู้วิจัยเห็นว่า เกษตรกรมีเวลาให้ครอบครัว มีความเข้าใจกันดีและมีความผูกพันต่อกัน ไปมาหาสู่กันกับญาติ ๆ อย่างสม่ำเสมอ จึงทำให้เกษตรกรมีระดับคุณภาพชีวิตดีมาก

2. ผลการทดสอบสมมติฐาน

การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี โดยจำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล พบว่า เกษตรกรที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน สถานภาพการสมรส และจำนวนบุตร ซึ่งสามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

2.1 เพศ พบว่า เกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรีที่มีเพศต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย สอดคล้องกับงานวิจัยของปิ่นสอาด สหนาวิน (2553) คุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร พบว่า เพศของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และขัดแย้งกับงานวิจัยอัมพร ไทยจำ

(2553) คุณภาพชีวิตของเกษตรกร: กรณีศึกษาเกษตรกรปลูกไม้ยูคาลิปตัสในเขตพื้นที่ภาคตะวันออก เพศของเกษตรกรที่ต่างกัน มีคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน

ในความคิดเห็นของผู้วิจัยเห็นว่า เกษตรกรที่มีเพศต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน เนื่องจากสรีระร่างกายของเพศชายมีความแข็งแรงมากกว่าเพศหญิง จึงทำให้การทำงานในการเกษตรกร อาจไม่เท่ากัน

2.2 อายุ พบว่า เกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรีที่มีอายุต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย สอดคล้องกับงานวิจัยของพัชนี ยมาภัย

(2550) คุณภาพชีวิตของเกษตรกรใน จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า เกษตรกรที่มีอายุแตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ขัดแย้งกับงานวิจัยของอัมพร ไทยขำ (2553) คุณภาพชีวิตของเกษตรกร: กรณีศึกษาเกษตรกร ปลูกไม้ยูคาลิปตัส ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออก พบว่า อายุของเกษตรกรที่ต่างกัน มีคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน

ในความคิดเห็นของผู้วิจัยเห็นว่า เกษตรกรที่มีอายุต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน เนื่องจากอายุเป็นการแสดงความรู้สึก ความเชื่อ เจตคติ และค่านิยมของบุคคล

2.3 ระดับการศึกษา พบว่า เกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย สอดคล้องกับงานวิจัยของปิ่นสอาด สหนาวิน (2553) คุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร พบว่า ระดับการศึกษาของสมาชิกที่ต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และขัดแย้งกับงานวิจัยของศุภรทิพย์ นิลารักษ์ (2557) คุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยาง ภายในเขตพื้นที่จังหวัดตราด พบว่า ระดับการศึกษาต่างกัน มีระดับคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน

ในความคิดเห็นของผู้วิจัยเห็นว่า เกษตรกรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ส่งผลต่อคุณภาพชีวิต ซึ่งผู้ที่มีการศึกษามากกว่าจะมีวิธีการจัดการปัญหาได้ดี มีการค้นหาข้อมูล ความรู้ใหม่ ๆ เข้ามาช่วยในการบริหารจัดการ

2.4 รายได้ พบว่า เกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี ที่มีรายได้ต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย สอดคล้องกับงานวิจัยของพัชนี ยมาภัย (2550) คุณภาพชีวิตของเกษตรกรในจังหวัดนครสวรรค์ พบว่า รายได้ของครอบครัวแตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และขัดแย้งกับงานวิจัยของศุภรทิพย์ นิลารักษ์ (2557) คุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยางภายในเขตพื้นที่จังหวัดตราด พบว่า เกษตรกรชาวสวนยางที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีระดับคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน

ในความคิดเห็นของผู้วิจัยเห็นว่า เกษตรที่มีรายได้อื่นๆ ได้ต่างกัน ทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ต่างกัน เนื่องจากเกษตรกรอาจมีเป้าหมายชีวิตแตกต่างกัน

2.5 สถานภาพสมรส พบว่า เกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี ที่มีสถานภาพการสมรสต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย สอดคล้องกับงานวิจัยของอัมพร ไทยจำ (2553) คุณภาพชีวิตของเกษตรกร: กรณีศึกษาเกษตรกร ปลูกไม้ยูคาลิปตัสในพื้นที่ภาคตะวันออก พบว่า สถานภาพทางครอบครัว มีความสัมพันธ์ต่อระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกร โดยมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 แต่ขัดแย้งกับงานวิจัยของวิวิสา ป็องกัน (2557) คุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง พบว่า สถานภาพที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน

ในความคิดเห็นของผู้วิจัยเห็นว่า เกษตรกรที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน เนื่องจากเป็นปัจจัยที่ส่งผล หากเกษตรกรที่มีสถานภาพโสดก็มีค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวันที่น้อยกว่าเกษตรกรที่มีคู่สมรส

2.6 จำนวนบุตรพบว่า เกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี ที่มีจำนวนบุตรต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพัชนี ยมาภัย (2550) คุณภาพชีวิตของเกษตรกรในจังหวัดนครสวรรค์ พบว่า จำนวนสมาชิกในครอบครัวแตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ในความคิดเห็นของผู้วิจัยเห็นว่า เกษตรกรที่มีจำนวนบุตรแตกต่างกัน ส่งผลต่อคุณภาพชีวิต เนื่องจากต้องภาระรายจ่ายที่เพิ่มมากขึ้น แต่รายรับอาจจะเท่าเดิมหรือน้อยลง ทำให้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย อาจทำให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ด้อยลง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตของเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี จากข้อค้นพบดังกล่าว ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. เกษตรกรควรวางแผนด้านสุขภาพและหน้าที่รับประทานอาหารเช้าครบ 5 หมู่ และตรวจสุขภาพประจำปีอย่างสม่ำเสมอ
2. เกษตรกร ควรวางแผนด้านจิตวิญญาณ โดยการใช้หลักคุณธรรมและศาสนา ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. เกษตรกรควรมีการกำหนดแบบแผนในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข
2. เกษตรกรควรมีกิจกรรมพบญาติ ๆ อย่างสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1. ควรทำการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อเจาะลึกถึงคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี
2. ควรศึกษาผลกระทบของคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี ว่ามีผลกระทบไปในทิศทางใด เพื่อหาแนวทางแก้ไขที่เหมาะสมต่อไป

บรรณานุกรม

- กุสุมา โภศล. (2555). *คุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยางในยุคเศรษฐกิจถดถอย: ศึกษากรณี จังหวัดสุราษฎร์ธานี และนครศรีธรรมราช*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, คณะรัฐประศาสนศาสตร์, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- จันทร์ตรี กฤษชอาคม. (2553). *คุณภาพชีวิตของชาวนาในเขตตำบลโนนพะยอม อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น*. รายงานการศึกษาอิสระพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการพยาบาลชุมชน, คณะพยาบาลศาสตร์, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จิรสิทธิ์ เลี้ยวเสถียรวงศ์. (2555). *ปัจจัยต่อแรงจูงใจปฏิบัติงานของพนักงานสายช่างของบริษัท ก่อสร้างขนาดเล็กในอำเภอเมือง นครราชสีมา*. งานนิพนธ์วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิศวกรรมโยธา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- ชลิต สานติวารังคณา. (2558). *คุณภาพชีวิตของเกษตรกร: กรณีศึกษาในเขตพื้นที่ภาคกลาง*. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี*, 7(2), 1-8.
- ชินอรส คงเอียด. (2549). *ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานบริษัทแอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) สำนักงานใหญ่*. สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศน์. (2550). *สภาพพัฒนากร*. กรุงเทพฯ: ไร่ไทยเพรส.
- ปกรณ วามวานิชย์. (2557). *คุณภาพชีวิตของประชาชน: กรณีศึกษาตำบลวารินชำราบและตำบลแสนสุข อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี*. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, คณะรัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- ประทีป วีรพัฒนนิรันดร์. (2556). *พัฒนาเกษตรกรประเทศไทยอย่างไรให้เกษตรกรมีความสุข*. เข้าถึงได้จาก http://www.banrainarao.com/column/agriculture_farmer
- ปิ่นสอาด สหนาวิน. (2553). *คุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร*. วิทยานิพนธ์ปริญญา ศึกษาศาสตร์, สาขาวิชาสังคมวิทยา, คณะสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ผจญ เฉลิมสาร. (2540). *คุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานระดับกลาง: ศึกษากรณี โรงงาน ในนิคมอุตสาหกรรม เวลโกรว์ จังหวัดฉะเชิงเทรา*. วิทยานิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนาสังคม, คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

- ผจญ เฉลิมสาร. (2555). *คุณภาพชีวิตการทำงาน*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- พรพรรณ โพธิ์ไชยา และเกษราวัลณ์ นิลวางกูร. (2554). *คุณภาพชีวิตเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบจังหวัดร้อยเอ็ด*. ขอนแก่น: คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พ��นี ยมาภัย. (2550). *คุณภาพชีวิตของเกษตรกรในจังหวัดนครสวรรค์*. วิทยานิพนธ์
คหกรรมศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชามนุษยนิเวศศาสตร์, บัณฑิตศึกษา,
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- พลศักดิ์ อินทรโยธา และภักดี บุญเจริญ. (2555). *คุณภาพชีวิตเกษตรกรชาวสวนยาง*. กรุงเทพฯ:
ส่วนวิจัยและพัฒนา ฝ่ายวิจัยและแผน สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง.
- เพ็ญภา คุ่มโหมด. (2551). *คุณภาพชีวิตของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม*. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์
ศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสังคมสงเคราะห์, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์,
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- รวีสรา ป้องกัน. (2557). *คุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
เขตอำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง*. งานนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต,
สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ,
มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วันชัย ภิญโย. (2554). *คุณภาพชีวิต แลกเปลี่ยนเรียนรู้รายวิชา*. เพชรบุรี: กลุ่มสาระสังคมศึกษา
ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนคงคาราม.
- ศุภรทิพย์ นิลารักษ์. (2557). *คุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยางภายในเขตพื้นที่ จังหวัดตราด*.
งานนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน,
วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สตูระ เสียงสนั่น. (2550). *ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรหุบกะพง*.
วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์เกษตร, บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สัมพันธ์ พลภักดี และวิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2558). การบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต
เกษตรกรของสำนักงานการปฏิรูปที่ดิน. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย*,
ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 5(2), 100-111.
- สำนักสนับสนุนสุขภาวะชุมชน สำนัก 3. (2557). *เกษตรกรรมยั่งยืน ทางออกเกษตรกร เพิ่มคุณภาพ
ชีวิต-สุขภาพดี*. เข้าถึงได้จาก <http://www.thaihealth.or.th/>

- สุภรัตน์ สุขปิติ. (2552). *คุณภาพชีวิตการทำงานของบุคคลกรในที่ว่ากรอำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด*. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เสริบศักดิ์ แสงสุข. (2557). *การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวทางพระพุทธศาสนา*. เข้าถึงได้จาก <http://www.phd.mbu.ac.th/>
- อรรวรรณ น้อยวัฒน์. (2555). *สุขภาพกับคุณภาพชีวิต. จุลสารสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพออนไลน์*. เข้าถึงได้จาก http://www.stou.ac.th/Schools/Shs/booklet/book55_3/index.asp
- อัมพร ไทยจำ. (2553). *คุณภาพชีวิตของเกษตรกร: กรณีศึกษาเกษตรกร ปลูกไม้ยูคาลิปตัส ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออก*. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อำเภอเขาคิชฌกูฏ. (2559). *สถิติเกษตรกร*. จันทบุรี: อำเภอเขาคิชฌกูฏ.
- Alderfer, C. P. (1972). *Existence relatedness and growth*. New York: Free Press.
- Ferrans, C., & Power, M. (1992). Psychometric assessment of the quality of life index. *Research in Nursing and Health*, 15, 29-38.
- Flanagan, J. (1978). A research approach to improving our quality of life. *American Psychologist*, 33(2), 138-147.
- Liu, B. C. (1975). Quality of lift: Concept, measre and result. *The American Journal of Economics and Sociology*, 12(34), 12.
- Ronen, S. (1984). *Alternative work schedules: Selecting, implementing and evaluating*. Homewood, IL: Dow Jones-Irwin.
- Sharma, R. C. (1975). *Population trends resources and environment hand book on population education*. New Delhi: Tata McGraw-Hill.
- UNESCO. (1978). Indicator of environmental quality of life. *Research and Papers in Social Science*, 38, 89.
- Walton, R. E. (1973). Quality of working life: What is it?. *Stone Management Review*, 5(15), 12-16.
- Werther, W. B., & Davis, K. (1982). *Personnel management and human resources*. Tokyo: McGraw-Hill.
- Yamane, T. (1973). *Statistic: An introductory analysis* (3rd ed.). New York: Harper and Row.

Zhan, L. C. (1992). Quality of life: Conceptual and measurement issues. *Journal of Advanced Nursing*, 17, 795-800.

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

ชุดที่

เรื่อง คุณภาพชีวิตของเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นข้อมูลเพื่อประกอบการศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตของเกษตรกร
ในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี การตอบแบบสอบถามของท่านถือว่ามีคุณค่าต่อการศึกษา
อย่างยิ่ง จึงขอความกรุณาจากท่านได้ตอบแบบสอบถามและแสดงความคิดเห็นอันจะเป็นประโยชน์
ต่อส่วนรวม คำตอบของท่านจะถือเป็นความลับ ไม่มีการเปิดเผยตัวบุคคล ขอขอบคุณทุกท่าน
ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม มา ณ ที่นี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (โปรดขีดเครื่องหมาย (✓) ที่ตรงกับความเป็นจริง)

1. เพศ

- () 1. ชาย () 2. หญิง

2. อายุ

- () 1. ต่ำกว่า 20 ปี () 2. 20 ปีขึ้นไป-30 ปี
() 3. 31 ปีขึ้นไป-40 ปี () 4. 41 ปีขึ้นไป-50 ปี
() 5. 51 ปีขึ้นไป-60 ปี () 6. 61 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

- () 1. ประถมศึกษา/ มัธยมศึกษา () 2. ปวช./ ปวส./ อนุปริญญา
() 3.ปริญญาตรี () 4. สูงกว่าปริญญาตรี

4. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

- () 1. ต่ำกว่า 10,000 บาท () 2. 10,001 บาทขึ้นไป-15,000 บาท
() 3. 15,001 บาทขึ้นไป-20,000 บาท () 4. 20,001 บาทขึ้นไป-25,000 บาท
() 5. 25,001 บาทขึ้นไป-30,000 บาท () 6. 30,001 บาทขึ้นไป

5. สถานภาพการสมรส

- () 1. โสด () 2. สมรส
() 3. แยกกันอยู่/ หม้าย/ หย่าร้าง

6. จำนวนบุตร

- () 1. ไม่มีบุตร () 2. 1-2 คน
() 3. 3-4 คน () 4. ตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป

ตอนที่ 2 คุณภาพชีวิตของเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี
(โปรดขีดเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง)

คุณภาพชีวิตของเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี	ระดับความคิดเห็น			
	เห็นด้วย มากที่สุด 4	เห็นด้วย มาก 3	เห็นด้วย น้อย 2	เห็นด้วย น้อยที่สุด 1
ด้านสุขภาพและหน้าที่				
1. ท่านคิดว่าร่างกายของท่านเอื้อต่อการประกอบอาชีพเกษตรกร				
2. ท่านมีเวลาพักผ่อนเพียงพอใน 1 วัน				
3. ท่านตรวจสุขภาพประจำปีทุกครั้ง				
4. ท่านมีร่างกายสุขภาพที่สมบูรณ์และแข็งแรง				
5. ท่านรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ ครบ 5 หมู่				
ด้านสังคมเศรษฐกิจ				
6. ท่านคิดว่าราคาผลผลิต มีความคุ้มค่าต่อการลงทุน				
7. ท่านคิดว่าฐานะทางการเงินของครอบครัวท่าน มีรายได้มากกว่ารายจ่าย				
8. ท่านคิดว่ารายได้ที่ท่านได้จากการเกษตรเพียงพอต่อการดำรงชีวิตของท่านและครอบครัว				
9. ท่านคิดว่ารายได้จากการประกอบอาชีพเกษตรกร มีความมั่นคง				
10. ท่านคิดว่าสามารถขายผลผลิตทางการเกษตร ได้ราคาที่สมำเสมอทั้งปี				
ด้านจิตวิญญาณ				
11. ท่านคิดว่าอาชีพเกษตรกรทำให้ท่านมีชีวิตที่ดีขึ้น				
12. ท่านใช้หลักคุณธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ และควบคุมตนเอง				

คุณภาพชีวิตของเกษตรกรในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี	ระดับความคิดเห็น			
	เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
	4	3	2	1
13. ท่านมีความสุขและภูมิใจกับคุณภาพชีวิตที่เป็นอยู่				
14. ท่านมีการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง				
15. ท่านอยากประกอบอาชีพเกษตรกรต่อไปเรื่อยๆ				
ด้านครอบครัว				
16. ท่านคิดว่าสมาชิกในครอบครัวของท่าน มีความเข้าใจกันดีและมีความผูกพันต่อกัน				
17. ท่านและญาติ ๆ มีโอกาสไปมาหาสู่กัน อย่างสม่ำเสมอ				
18. ท่านสามารถขอความช่วยเหลือจากญาติพี่น้องได้				
19. ท่านมีกิจกรรมร่วมกับครอบครัวเป็นประจำ				
20. ท่านคิดว่าการมีเวลาให้ครอบครัวเป็นสิ่งสำคัญ				

ขอขอบคุณทุกท่านที่กรุณาตอบแบบสอบถาม